

Economisch-Statistische Berichten

Staalprijzen en K.S.G.

★

Dr W. F. van Gunsteren

Het einde van de vrije vaart
op de Rijn

★

Drs J. Goedhart

De verdeling van het nationale
inkomen

★

C. Küppers

Huren van bedrijfsruimten en van
ongebouwd onroerend goed

★

A. J. Blok

Nederlands intellect en Nederlandse
arbeid in Egypte

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

38e JAARGANG

No 1874

WOENSDAG 29 APRIL 1953

COLLECTIEVE PENSIOEN-VERZEKERING

GEMEENTE MAASSLUIS

INDUSTRIEFLATS TE HUUR

De gemeente Maassluis is voornemens industrie-flats te bouwen, elke flat met een oppervlakte van ruim 100 m² vrije werkruimte. Zeer gunstig gelegen aan diep vaarwater, laad- en loskade en belangrijke locale verkeersweg. Uitstekende verbinding met rijkswegennet. De flats zijn geschikt voor kleinere industrieën, handelsmaatschappijen enz. Inlichtingen omtrent verhuur verstrekken burgemeester en wethouders, gemeente-secretarie, Govert van Wijnkade 30.

Een nieuwe vorm van levensverzekering

met uitgebreide risico-dekking, zonder premie-verhoging. *Dubbele uitkering* bij overlijden tengevolge van een ongeval. *Extra uitkering* bij overlijden na langdurige ziekte. Het invaliditeitsrisico kan op zéér billijke voorwaarden mede verzekerd worden. Vraag onze brochure, die U volledige inlichtingen geeft.

Een symbool

van veiligheid

**ZWITSERSCHE
MAATSCHAPPIJ VAN
LEVENSVZERKERING
EN LIJFRENTEN**

Kantoor voor Nederland:
Herengracht 500, Amsterdam-C.

R. MEES & ZONEN

A° 1720

BANKIERS & ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM

AMSTERDAM - 's-GRAVENHAGE
DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

diversen

LIP'S KLUIS

TE KOOP

Hoogte 2.24 m, lengte 3 m, breedte 1.25 m. Deur in het midden. Te bevr. Fa. M. MES, Telef. K 1804-574. Kral.weg 385, Rotterdam.

TE KOOP:

PONTIAC 1946/47, Sedan, zw., met verwarming, 84.000 km ger., prima onderhouden, in zeer goede staat, steeds door eigenaar zelf bereden. Prijs f 3500, Larenseweg 125, Hilversum. Tel. 7841 (K 2950).

Rechtstreeks van part.: in prima staat verk. personenauto **PREFECT 1950**, 40.000 km gel. Te bevragen: H. van Ek, Zomerweg 10, IJsselstein, Tel. 337.

LE BON MARIAGE:
LE VIN ET LE FROMAGE
AMSTERDAM-C.
HERENGRACHT 338 - TELEFOON 31040
Frans brood, roomboter,
2 porties kaas, 1 glas wijn:
'n klassieke Lunch f 2.40
GEOPEND VAN 11 UUR TOT 1 UUR 'S NACHTS
ZONDAGS GESLOTEN - PROP. SANDOR VADAS

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.*
Telefoon 38040, Giro 8408.

Bankiers: *R. Mees en Zoonen, Rotterdam.*

Redactie-adres voor België: *Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.*

Abonnementen: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.*

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland en de Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Losse nummers 75 cts.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam-W.

Advertenties. Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Koninklijke Nederlandsche Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam. (Telefoon 69300, toestel 1 of 3).

Advertentie-tarief f 0,30 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Staalprijzen en K.S.G.

Op 1 Mei a.s. zal een derde stap in de overgangperiode van vijf jaar van de Kolen en Staal Gemeenschap worden gezet. Na de vaststelling van de schrot- en kolenprijzen zal de Hoge Autoriteit, naar verwacht wordt, een regeling voor de staalprijzen in het K.S.G.-gebied treffen.

Het feit, dat de aanvankelijk daarvoor voorziene datum van 10 April verschoven werd naar 1 Mei vormde reeds een teken, dat men met vele moeilijkheden te kampen heeft gehad. Vele besprekingen tussen de Hoge Autoriteit en de in aanmerking komende woordvoerders van de bij de onderhavige materie betrokken organisaties van producenten, handelaren en consumenten zijn en worden gevoerd.

Verskillende commissies hebben de H.A. van voorlichting gediend, waarbij met name de commissie-Tinbergen wordt gereleveerd, welke het wel zeer moeilijke probleem van de in de verschillende K.S.G.-landen op de staalprijzen drukkende diverse belastingen ter bestudering kreeg.

Niet onvermeld mag blijven, dat de streefdatum voor de inwerkingtreding van het zgn. Plan Schuman wat betreft de staalprijzen zijn schaduw reeds lang vooruit geworpen had.

Men kan wel zeggen, dat van Juli 1952 af, toen de Korea-hausse ook voor het staal definitief werd afgesloten, een onrustige markt begon te overheersen. Successievelijk volgden tot medio Maart jl. verschillende prijsdalingen, terwijl nog niet te zien was waar de baisse tot staan zou komen.

Het vaststellen van de schrot- en kolenprijzen betekende echter een gelukkige omstandigheid, men zou zelfs kunnen zeggen een hausse-element, aangezien voor verschillende K.S.G.-landen deze vaststelling een kostprijsverhogende invloed ten gevolge had.

Tevens meenden de producenten, dat als gevolg van de voortgezette baissebeweging de marge tussen de kostprijzen en de verkoopprijzen angstig klein, ja in vele gevallen zelfs nihil geworden was.

Al deze factoren tezamen met een licht stijgende seizoenvraag en wat verhoogde export-zaken-activiteit leidde tot een kleine prijsstijging, die het contact tussen de producenten onderling wat vergemakkelijkte. Een vrij nauwgezette controle op de regeling, die door de producenten in het K.S.G.-gebied voor de exportmarkten daarbuiten werd getroffen, maar ook wel degelijk zijn invloed heeft doen gelden in het K.S.G.-gebied, bracht de producenten er toe zich aan de regeling te houden, zodat de uiterlijke rust op de staalmarkt terugkeerde. Begrijpelijk is, dat vlak voor het tot stand komen van de genoemde regeling vrij aanzienlijk is gekocht op het niveau van de laagste prijzen, hetgeen ook duidelijk bleek uit het daarna aantrekken van de levertijden.

In tegenstelling met wat in vroeger jaren, t.w. in 1930/33 voor het tot stand komen van het staalkartel het geval is geweest, heeft in de jaren 1952/53 de zo beruchte jacht op het behalen van hogere quoten geen noemenswaardige rol gespeeld.

Ook de H.A. heeft bij monde van de heer Monnet bij herhaling er op gewezen, dat de K.S.G. geen herstel van

het oude kartel zal betekenen. Uit dien hoofde heeft men van de zijde van de H.A. wel degelijk bedenkingen geuit tegen de exportregeling met vaststelling van prijzen zoals laatstelijk door producenten is geschied.

Enige zekerheid dat de H.A. deze exportregeling zal overnemen en uitbouwen voor het K.S.G.-gebied bestaat er niet. Met name dient daarbij gewezen te worden op de kennelijke prijsdiscriminatie tussen dollarlanden en andere landen, terwijl het bekend is, dat de H.A. een verklaard tegenstander is van discriminatie, in welke vorm dan ook.

Trouwens om slechts een voorbeeld te noemen: tussen de prijs, die de Belgisch-Luxemburgse producenten vragen in het eigen land en bijv. in Nederland, bestaat nog een verschil van ca 300 B.fr. per ton, iets wat per 1 Mei zijn einde zal dienen te vinden. Of de binnenlandse prijs dient verhoogd te worden of de prijs voor de landen van het K.S.G.-gebied zal verlaagd moeten worden.

Bezieet men daarentegen Duitsland, dan constateert men een relatief hoge binnenlandse prijs, terwijl men zich voor de export aan de reeds beschreven exportregeling houdt. Het zal een ieder duidelijk zijn, dat per 1 Mei Duitsland niet bij België/Luxemburg achter wil staan in de mogelijkheden naar het belangrijke Nederlandse afzetgebied te leveren. Een voordeel is daarbij wel, dat reeds enige dagen geleden de Nederlandse Regering voor de staalimporten uit het K.S.G.-gebied de invoerrechten heeft afgeschaft, hetgeen in het bijzonder de invoer van staal uit Frankrijk en Duitsland zal vergemakkelijken.

Samenvattend mag derhalve geconstateerd worden, dat de situatie nog verre van overzichtelijk is. Op welk niveau de H.A. de staalprijzen zal vaststellen is nog niet bekend. Het is zelfs nog niet zeker, of zij zal volstaan met het vaststellen van één prijsniveau. De mogelijkheid bestaat, dat maximum- en minimumprijzen worden vastgesteld, waarbij het accent hetzij op de ene, hetzij op de andere soort kan komen te liggen. Voorts is het bekend, dat men er o.a. van producentenzijde naar streeft, meer eenheid in de te berekenen overprijzen voor bijv. kwaliteit, afmeting, soort materiaal enz. te verkrijgen. Het gevoelen bestaat wel, dat hiervan een licht(e) prijsverhogende invloed zal uitgaan. Ten aanzien van de positie van de handel en de consumenten in de te treffen regelingen is nog niet veel bekend geworden. Men weet, dat er verschillen bestaan. In Duitsland bijv. bekleedt de handel in overeenstemming met de door hem uitgeoefende functie een bevoorrechte positie, terwijl in de andere K.S.G.-landen velerlei vorm van samenwerking valt te constateren, waarbij in het algemeen zeker niet van een bevoordeling van de handel boven de consumenten kan worden gesproken.

Als conclusie dient steeds voor ogen te worden gehouden, dat de K.S.G. onder leiding van haar H.A. blijft streven naar zo groot mogelijke productie (met kostprijsverlagend effect bij optimale bezetting van de beschikbare capaciteit), zo laag mogelijke prijzen en zo groot mogelijke consumptie per hoofd der bevolking.

Rotterdam, 27 April.

H.B.

Zie voor inhoudsopgave pag. 338

COMMISSIE VAN REDACTIE: Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen; F. de Vries;
C. van den Berg (secretaris). Redacteur-Secretaris: A. de Wit. Assistent-redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË: F. Collin; J. E. Mertens;
J. van Tichelen; R. Vandeputte; A. Vlerick.

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK

Dr W. F. VAN GUNSTEREN, Het einde van de vrije vaart op de Rijn.

Voor de oorlog heeft de Nederlandse binnenvloot steeds zonder enige beperking van verkeerspolitieke of deviezenrechtelijke aard op de Rijn, zijn zijrivieren, alsmede op de Westduitse kanalen kunnen varen. Na de oorlog bepaalden de bezettingsautoriteiten, dat alleen van buitenlandse diensten gebruik zou mogen worden gemaakt met bijzondere toestemming van de in Duitsland voor het deviezenregime bevoegde autoriteiten. Het grensoverschrijdend verkeer naar en van Duitsland werd door buitenlanders — in de Rijnvaart hoofdzakelijk door Nederlanders — het binnen-Duitse vervoer uitsluitend door Duitsers uitgevoerd. In 1948 stond de Nederlandse Regering de Duitsers toe naar Nederland te varen, doch verlangde niet aanstonds, dat aan Nederland de vroegere vrijheden in Duitsland zouden worden verleend. De Duitsers voerden hun aandeel in het grensoverschrijdend verkeer snel op. Bovendien veranderde tot ieders-verassing de Duitse deviezenpositie op radicale wijze. Ondanks herhaalde onderhandelingen veranderde echter niets in de positie der Nederlanders. Zij bleven van het binnen-Duitse verkeer uitgesloten. De Ministers van Economische Zaken zowel van Nederland als van West-Duitsland zijn beiden blijkens hun herhaalde publieke uitingen warme voorstanders van een krachtige integratie en liberalisatie. In de voor Nederland in de Rijnvaart vastgelopen positie liggen hier nieuwe startpunten.

Drs J. GOEDHART, Wat weten wij omtrent de verdeling van het nationale inkomen?

Tot de centrale economische vraagstukken, welke men in toenemende mate aan de hand van een veelheid van statistisch materiaal tracht aan te pakken, behoren die van de opbouw en van de verdeling van het nationale inkomen, zowel in de reële als in de nominale zin. Een waardevolle analyse van de beperkte mogelijkheden tot interpretatie van de beschikbare gegevens, is te vinden in een recente publicatie van het C.B.S. Noch de personele noch de categoriale inkomensverdeling is uit de beschikbare gegevens af te leiden. Het enige dat er beschikbaar is blijkt een globale benadering van de functionele verdeling van het nationale inkomen tegen factorkosten te zijn, welke benadering van grote betekenis is voor de opzet van de nationale jaarrekeningen. Schrijver confronteert in dit artikel een onderzoek, ingesteld door de heer J. C. Wijnmaalen („E.-S. B.” van 25 Juli 1951 en van 12 November 1952), met de genoemde publicatie van het C.B.S.

C. KÜPPERS, Huren van bedrijfsruimten en van ongebouwd onroerend goed.

Bij de regeling van de huren van de bedrijfspanden zal naar alle waarschijnlijkheid in meerdere of mindere mate rekening worden gehouden met hetgeen terzake voorkomt in het door de S.-E. R. uitgebrachte advies inzake de huren. Onder de huidige omstandigheden acht de S.-E. R. het niet geoorloofd voor bedrijfsruimten de huren vrij te laten. Verschillende overwegingen hebben de S.-E. R. er toe geleid bij de komende huurverhoging voor de bedrijfspanden aansluiting te zoeken bij de voor de woningen voorgestelde normen, echter met dien ver-

stande, dat tevens de mogelijkheid wordt geopend voor bepaalde categorieën van bedrijfspanden een afwijkende regeling toe te passen. De S.-E. R. maakt in dit verband een onderscheid tussen bedrijfspanden, annex woonruimten en overige bedrijfspanden. Voor de eerste categorie zal dezelfde huurverhoging moeten gelden als voor de woningen. T.a.v. de tweede categorie stelt de S.-E. R. voor, de mogelijkheid te openen, dat de huurverhoging zo nodig geringer of groter zal zijn dan de voorgestelde percentages voor de woningen. Schrijver is van mening dat het niet nodig is voor alle categorieën van bedrijfspanden en niet-agrarisch ongebouwd onroerend goed de huurbeheersing te continueren.

A. J. BLOK, Nederlands intellect en Nederlandse arbeid in Egypte.

In samenwerking met Engelse en Franse maatschappijen hebben Nederlandse maatschappijen grote en zeer belangrijke opdrachten op waterbouwkundig gebied in Egypte uitgevoerd. In dit artikel wordt een aantal bijzonderheden vermeld over enkele der voornaamste werken, die, mede dank zij het Nederlandse vernuft, tot een succesvol einde zijn gebracht en die veel zullen bijdragen tot de welvaart en vooruitgang van het oude Nijlland, waarmee Nederland zo belangrijke handelsbetrekkingen onderhoudt. In onze handelsbalansen met Egypte over de afgelopen jaren komen vele posten voor, die de weerspiegeling vormen van grote Nederlandse activiteit en industriële kundigheid.

— SOMMAIRE —

Dr W. F. VAN GUNSTEREN, La fin de la libre navigation sur le Rhin.

L'auteur traite de l'évolution vers sa fin de la libre navigation sur le Rhin. Selon lui la tendance actuelle à l'intégration et la libéralisation offre une possibilité de résoudre ce problème.

Drs J. GOEDHART, Que savons nous de la répartition du revenu national?

Des informations dont on dispose à l'heure actuelle il n'est pas possible de déduire quelle est la répartition du revenu soit par individus soit par catégories. On ne peut obtenir qu'une approximation de la répartition fonctionnelle du revenu.

C. KÜPPERS, La location d'emplacements industriels et de propriétés immobilière non bâties.

Examinant l'avis émis par le Conseil Economique et Social sur la question des loyers, l'auteur en discute les passages qui ont trait à la location des emplacements industriels. Il défend le point de vue suivant lequel il n'est pas nécessaire de continuer à contrôler les loyers pour toutes les catégories d'emplacements industriels et pour les propriétés immobilières non bâties.

A. J. BLOK, L'esprit d'entreprise néerlandaise en Egypte.

Diverses sociétés néerlandaises ont, en collaboration avec des firmes britanniques et françaises, exécuté en Egypte de très importants travaux d'hydraulique. Un certain nombre d'informations à ce sujet sont fournies dans cet article.

Het einde van de vrije vaart op de Rijn

Op 21 en 22 Januari 1953 voerde de Nederlandse Minister van Verkeer en Waterstaat, Mr J. Algera, met de Duitse Minister van Verkeer, Dr H. C. Seebohm, te Baden-Baden besprekingen over enkele verkeersproblemen tussen de beide landen, welke zij vertegenwoordigden. Uiteraard kwam ook de Rijnvaart wederom ter sprake.

Het na de bijeenkomst gepubliceerde communiqué bleek uitermate mager te zijn. Op de hoofdpunten waren de Ministers het grondig oneens en slechts de gemeenschappelijke hoop, dat derden hun vraagstukken wellicht tot oplossing zouden brengen, kon hen, althans op één punt, verenigen.

Nu er intussen drie maanden verlopen zijn zonder dat enige voortgang in het overleg is te bespeuren, wordt het vermoeden versterkt, dat wij hier veeleer met een eindpunt dan met een beginpunt hebben te doen.

Om het verval van de vrije vaart op de Rijn te volgen, is het nodig het begin van de lijdensgeschiedenis te kennen.

Vóór de oorlog heeft de Nederlandse binnenvloot steeds zonder enige beperking van verkeerspolitieke of deviezenrechtelijke aard op de Rijn, zijn zijrivieren, alsmede op de Westduitse kanalen kunnen varen. In een tijd, waarin de Duitse deviezenpositie ongunstig bij die van thans afstak, kwam het bij de Duitsers niet op, aan de Nederlandse Rijnvaartbelangen bezwaren in de weg te leggen.

Na de oorlog bepaalden de bezettingsautoriteiten, dat alleen van buitenlandse diensten gebruik zou mogen worden gemaakt met bijzondere toestemming van de in Duitsland voor het deviezenregime bevoegde autoriteiten. Vermeld werd voorts, dat zulk een toestemming niet zou worden verleend, zolang Duitse diensten beschikbaar zouden zijn. De buitenlandse vloot zou dus eerst voor belading in aanmerking komen na gehele benutting van de Duitse ruimte.

Hoewel deze verordeningen in flagrante strijd waren met de verdragen en de tradities op de Rijn, kon Nederland in 1945 bezwaarlijk in verzet komen, daar de geallieerden er niet ten onrechte voor moesten waken, dat de aan Duitsland bestede bedragen uitsluitend de opbouw van het Duitse productie-apparaat zouden dienen. Tegenover de bezettingsautoriteiten erkende Nederland deze noodzaak, doch behield zich zijn rechten voor. In de practijk schaadde deze regeling Nederland niet, daar het gehele grensoverschrijdend verkeer nog alleen door niet-Duitsers — dus in de Rijnvaart hoofdzakelijk Nederlanders — kon worden uitgevoerd. Het betreden van vreemd grondgebied was de Duitsers nog verboden. Het grensoverschrijdend verkeer naar en van Duitsland werd door buitenlanders, het binnen-Duitse vervoer uitsluitend door Duitsers uitgevoerd.

In 1948 werd dit anders. De Nederlandse Regering stond de Duitsers wederom toe naar Nederland te varen, doch verlangde niet aanstonds, dat aan Nederland de vroegere vrijheden in Duitsland zouden worden verleend. Nederland koos bewust voor een „goodwill-politiek” boven een „do ut des-politiek”. De Duitse vertegenwoordigers, die toen voor het eerst in het gevolg der bezettingsautoriteiten begonnen mede te praten, wezen er op, dat de nog altijd benarde deviezenpositie van Duitsland dit land nog enige tijd moest beletten het binnen-Duitse verkeer voor buitenlanders open te stellen. Lang zou dit echter niet meer kunnen duren. Het uitzicht op de beëindiging van de onwettige toestand werd in een protocol met de bezettingsautoriteiten vastgelegd.

Intussen trokken de bezettingsautoriteiten zich terug, voerden de Duitsers hun aandeel in het grensoverschrijdend verkeer snel op en veranderde tot ieders verrassing op radicale wijze de Duitse deviezenpositie. Niets echter veranderde in de positie der Nederlanders. Zij bleven van het binnen-Duitse verkeer uitgesloten en kregen er in het grensoverschrijdend verkeer de Duitse concurrentie bij. De Duitsers daarentegen konden het omvangrijke en goedbetaalde binnen-Duitse verkeer zonder buitenlandse concurrentie verzorgen. Deze laatste omstandigheid maakte de financiering van de herbouw der Duitse vloot op korte termijn mogelijk. In 1950 werd weliswaar op de weg van bilateraal overleg bepaald, dat Nederlanders tussen twee internationale reizen een binnen-Duitse reis zouden kunnen maken, doch toestemming zou door de Duitsers alleen worden verleend „wenn deutscher Raum nicht vorhanden war”. Principieel veranderde er dus niets.

Nadat de positie van West-Duitsland in 1951 bijzonder gunstig was geworden, trachtte de toenmalige Minister van Verkeer en Waterstaat, H. H. Wemmers, in te halen, wat sinds 1948 was verzuimd. Op een conferentie, op 13 en 14 December 1951 te Bremen gehouden, vroeg de Nederlandse Minister herstel van de vroegere toestand voor Nederland. Uit het protocol, hetwelk van Nederlandse zijde nimmer werd vrijgegeven, doch in Duitsland wel werd gepubliceerd, bleek het volgende.

In de aanhef betuigden de Ministers Wemmers en Seebohm beiden hun respect voor de Acte van Mannheim-1868, doch lieten na een interpretatie ten aanzien van de belangrijke punten vast te leggen. In de overeenkomst zelve werd bepaald, dat een gemengde commissie (gemengd uit ambtenaren en belanghebbenden samengesteld) de omvang van de toelating der Nederlanders in het binnen-Duitse vervoer zou bepalen. Met dit laatste dreigde de zaak van een rechtsquaestie een zaak van opportuniteit te worden. Bij de eerste vergadering van deze commissie bleek reeds, dat beide partijen onder de Acte van Mannheim iets anders verstonden. De Ministers, daarna gevraagd naar wat zij met de goedklinkende considerans hadden bedoeld, gaven een verschillende interpretatie van de Acte van Mannheim. Minister Seebohm verklaarde, dat naar zijn oordeel het binnen-Duitse vervoer op de Rijn buiten de werking van de Acte van Mannheim viel, terwijl Minister Wemmers in de Staten-Generaal een tegengestelde opvatting zeide voor te staan.

Hiermede was van het zogenaamde Bremer-protocol niets meer over. De gemengde commissie kwam niet meer bijeen en de toestand bleef ongewijzigd.

Inmiddels kwam de Economische Rijnvaart-Conferentie in 1952 te Straatsburg bijeen, welke door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in samenwerking met de Regeringen van België, Frankrijk, Nederland, West-Duitsland en Zwitserland was bijeengeroepen, teneinde de rechtsvragen en de economische problemen op de Rijn te inventariseren.

In het door deze conferentie gepubliceerde rapport verklaren alle landen, behalve West-Duitsland, de hierboven vermelde Duitse opvatting als in strijd met de Acte van Mannheim. Ter rechtvaardiging van de Duitse practijk verklaart de Duitse regeringsvertegenwoordiger, dat „uitsluitend deviezenoverwegingen het motief vormen van de verlenging van de Duitse maatregelen” (de verklaring van deze Duitse regeringsvertegenwoordiger is in het rapport letterlijk overgenomen). Van Nederlandse

zijde werd daartegen opgemerkt, dat de Duitse deviezenpositie zeker niet meer het complex maatregelen kon rechtvaardigen, nu de Duitse betalingsbalans met de Westeuropese partners actief was geworden. Buitendien bleek Duitsland wel deviezen te hebben voor de buitenlandse diensten in het in het jaar 1951 sterk opgelopen grensoverschrijdend (import- en export-) verkeer, doch heette geen deviezen beschikbaar te hebben voor de in geld veel kleinere bedragen, welke de Nederlandse vloot bij toelating tot het binnen-Duitse vervoer zou ontvangen. (Ook deze Nederlandse argumentatie is in het rapport van de conferentie opgenomen).

De argumentatie van Duitse zijde klopte wel niet met de feiten, maar had toch het voordeel, dat het excuus werd beperkt tot deviezenoverwegingen. Hierdoor werd het veld van discussie tenminste begrensd.

Deze lange inleiding was nodig om te doen zien, welke toestand Minister Algera bij zijn optreden aantrof. In zijn bespreking op 21 en 22 Januari 1953 te Baden-Baden was het de Nederlandse Minister er kennelijk om te doen de lucht te zuiveren van misverstanden en een duidelijk Nederlands uitgangspunt te formuleren. Ditmaal werd het protocol van de bespreking aan beide zijden van de grens gelijktijdig gepubliceerd.

Het gedeelte van de Rijnvaart laten wij hier volgen:

„Met betrekking tot de vraag van de deelname door Nederlandse schepen aan het „innerdeutsche” verkeer heeft Minister Algera gewezen op de artikelen 1 en 4 van de Acte van Mannheim die de vrijheid van vaart en de volledige gelijkheid van behandeling van Duitse en niet-Duitse schepen waarborgen.

Hij heeft er met nadruk op gewezen dat elke reservering van het „innerdeutsche” verkeer voor Duitse schepen niet in overeenstemming is met deze Acte. Met het oog op het feit, dat de beperkingen, die aan de Nederlandse deelname in dit verkeer zijn opgelegd, een deviezenrechtelijk karakter hebben, werd aan Minister Seeböhm onder verwijzing naar de Acte van Mannheim en naar de aanbevelingen van de Raad der O.E.E.C. van 11 December 1952 het dringend verzoek gedaan bij de Bundesminister für Wirtschaft te bevorderen, dat bedoelde deviezenbepalingen worden opgeheven. Bovendien werd er van Nederlandse zijde op gewezen, dat de spoedige totstandkoming van het vrijwillige ordeningswerk op de Rijn door de opheffing van de bestaande beperkende maatregelen in hoge mate zou worden bevorderd. Naar Duitse opvatting zijn de bedoelde deviezenbepalingen niet in strijd met de Acte van Mannheim of met de bepalingen betreffende de liberalisatie van de handel en het dienstenverkeer.

Voorts werd er van Duitse zijde op gewezen, dat behalve deviezenoverwegingen ook verkeerspolitieke overwegingen de bepalingen rechtvaardigen. De in Duitsland bestaande ordening van het verkeer zou door het vrije toelaten van de Nederlandse binnenscheepvaart in gevaar worden gebracht. Op deze gronden kon van Duitse zijde het Nederlandse standpunt niet worden aanvaard.

Voor het overige hebben de beide Ministers van Verkeer uitdrukking gegeven aan de hoop en de verwachting, dat de aanbevelingen van de Economische Rijnvaart-Conferentie zo spoedig mogelijk hun neerslag zouden vinden in een op vrijwillige basis berustende stabilisatie van de vrachtenmarkt en een evenwichtige en billijke bezettingsgraad van alle betrokken schepen”.

Van een gemeenschappelijk standpunt is geen sprake. Eerst formuleert de Nederlandse Minister het standpunt van zijn Regering en vervolgens volgt het standpunt van de Duitse Minister. Ten slotte verenigen ook deze Ministers zich in de hoop, dat anderen (het bedrijfsleven?) de problemen zullen kunnen oplossen, welke hen verdeeld houden. Kan men zich verheugen over de duidelijke positiekeuze van Nederlandse kant, bedenkelijk is, dat hiertegenover van Duitse kant een duidelijke afwijzing is geplaatst. Naar Duitse opvatting zijn de Duitse deviezenbepalingen niet in strijd met de Acte van Mannheim — dit had ook Minister Wemmers bemerkte en ook de Economische Rijnvaart-Conferentie gehoord — nu zegt de Duitse Minister echter zelfs: ook al valt voor ons het deviezenmotief weg, dan handhaven wij nog de belemmeringen voor U, indien wij daarvoor verkeerspolitieke redenen hebben.

De ernst van deze verklaring is niet te onderschatten. Zij werpt niet alleen de conclusies van de Economische Rijnvaart-Conferentie en van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart te Straatsburg omver, doch maakt praktisch een einde aan de vrije vaart op de Rijn. Voorts laat de toevoeging de gelijkheid van behandeling — het tweede hoofdbeginsel op de Rijn — in de lucht hangen.

Wat blijft voor Nederland nu over om te doen? Er zijn drie mogelijkheden:

1. De Nederlandse Regering kan zich bij de feiten neerleggen en berusten in de nieuwe toestand, waarbij de vrijheid van vaart alleen nog geldt in het grensoverschrijdend verkeer. Het economisch gevolg hiervan kan na verloop van tijd niet anders zijn, dan dat de belangrijke plaats van Nederland op de Rijn in de komende jaren geleidelijk door de Duitse vloot zal worden overgenomen. Indien de Duitsers practisch in een bevoorrechte positie blijven op het traject Lobith tot Karlsruhe, zijn zij in staat door vrachtbescherming op dit gebied een zo sterke economische positie voor hun vloot op te bouwen, dat zij daarmee eveneens in het grensoverschrijdend vervoer die vervoeren aan zich zullen kunnen trekken, die zij wensen. Lage vrachten in het grensoverschrijdend verkeer zullen voor hen dan geen beletsel zijn dit te doen, omdat daartegenover voor omvangrijke Duitse vervoeren zeer rendabele transporten staan. Indien de Nederlandse Regering nu capituleert, heeft zij ongetwijfeld grote kans althans nog het beginsel van de gelijkheid in behandeling voor Nederland te redden. Dit zou betekenen, dat Nederland zou erkennen, dat Nederlandse schippers in Duitsland niet in vrijheid zouden kunnen varen en zich zouden dienen te onderwerpen aan de door Duitsland te stellen regelen. Ongetwijfeld is de handelspolitieke situatie thans zo, dat Duitsland daartegenover bereid zou zijn aan de Nederlanders bij toelating een gelijkè behandeling te doen wedervaren als aan Duitsers.

2. De Nederlandse Regering kan volharden bij haar traditionele standpunt, doch zal er mede moeten rekenen, dat de practijk voor de Nederlandse Rijnvaart door de duidelijke weigering van Minister Seeböhm in de eerstkomende tijd niet zal veranderen. De kans is zeer groot, dat, mocht de Nederlandse Regering na geruime tijd succes hebben met haar standpunt, het bedrijfsleven niet meer in staat zal zijn de vroegere positie te hernemen. Door de inmiddels door de eenzijdige Duitse maatregelen geschapen toestand is de economische structuur al zeer sterk ten nadele van de Nederlanders gewijzigd. Bij lang uitblijven van het rechtsherstel zal het kalf blijven te zijn verdronken.

3. Teneinde uit de impasse te geraken, kan de Nederlandse Regering een uitspraak over de verschillende vraagpunten van het Internationale Gerechtshof te Den Haag of enige andere internationale instantie uitlokken. Het voordeel hiervan is, dat men dan eindelijk weet, waar men aan toe is en de periode van vruchteloos debatteren kan worden afgesloten. Zulk een oplossing ligt voorts in de lijn van de Nederlandse tradities en kan bij een voor Nederland negatief resultaat de toestand in de practijk niet slechter maken dan hij is. De tekst van het communiqué van Baden-Baden geeft overigens wel de indruk, dat men over de principiële punten na zoveel jaren is uitgepraat.

Het verloop van de besprekingen sinds 1948 overziend, valt tweemaal op:

a. Nederland heeft in 1948 bewust gekozen voor een „goodwill”-politiek boven een „Realpolitik”. De goede kansen van zulk een politiek kunnen op menig gebied niet worden betwist. De uitdrukkingen „goodwill”-politiek en „Realpolitik” duiden echter op verschillende herkomst van deze begrippen. Het is aanbevelenswaardig bij het voeren van een bepaalde politiek de betekenis daarvan niet uit het oog te verliezen. Het voeren van „Realpolitik” op een terrein, waar „goodwill”-politiek op haar plaats is, of omgekeerd het voeren van „good-

will"-politiek, waar „Realpolitik" nodig is, kan tot mislukkingen voeren. Te vermelden is, dat het bedrijfsleven in de Rijnvaart sinds 1948 steeds in de onderhavige vragen de „Realpolitik" als de enig mogelijke heeft aanbevolen. Het gaat er nu niet om achteraf nog eens de yinger te leggen op de in 1948 genomen beslissingen, doch om de rekening van de sinds dat jaar gevoerde politiek op te maken. Ieder zal dan moeten toegeven, dat de resultaten voor Nederland onbevredigend zijn gebleven. Er is daarom alle reden de gedragslijn van Nederland te herzien, al is door het voortschrijden van de tijd het uitgangspunt, dat Nederland in 1948 nog had kunnen hebben, niet meer aanwezig.

b. Het is sinds 1948 gewoonte geworden om officiële besprekingen, welke op het niveau der Regeringen praktisch zonder resultaat bleven, af te sluiten met de vrome wens, dat het bedrijfsleven der verschillende landen zich op accoorden zou weten te vinden. Zulke wensen schaden niet, indien zij het plichtsgevoel en de activiteit aan de zijde van de Overheid niet verzwakken.

Ook in de Rijnvaart is duidelijk te onderscheiden het terrein, waar de Overheid een taak heeft en het gebied, waar het bedrijfsleven oplossingen aan de hand kan doen. Het scheppen of het handhaven van een bepaald rechtsbestel en het creëren van handelspolitieke voorwaarden, waardoor Nederlanders gelijke mogelijkheden krijgen met buitenlanders, behoort „suo iure" tot de taak der Overheid. Het is daarnevens de taak van het bedrijfsleven de economische en financiële vruchten te plukken van de mogelijkheden, door de Overheden gecreëerd. Het is echter niet mogelijk van het Nederlandse bedrijfsleven te verlangen, dat het vruchtbare accoorden op lange termijn van economisch karakter kan afsluiten, wanneer de rechtspositie der Nederlanders wezenlijk ongunstiger is dan die van de buitenlandse onderhandelingspartners van het Nederlandse bedrijfsleven. De taak van de Overheid is hier anterior aan effectief optreden van het bedrijfsleven. Indien de Overheden de moeilijkheden terugwijzen naar het bedrijfsleven, heeft dit iets van het spannen van het paard achter de wagen. In ieder geval wordt, zo al het bedrijfsleven zou trachten de weg van commercieel onderhandelen op te gaan, hiermede tevoren een zware last gelegd op de onderhandelingspositie van het Nederlandse bedrijfsleven; de resultaten van zulk een onderhandeling zullen in overeenstemming daarmede voor Nederland niet anders dan onder de maat blijven van hetgeen vanuit de positie van rechtsgelijkheid door Nederland zou kunnen worden bereikt.

Het probleem van de vrije vaart op de Rijn is echter in het laatste jaar door enkele omstandigheden uitgegroeid tot een probleem van breder afmeting. In 1940 is het zogenaamde Mittellandkanaal gereed gekomen en daarmede de verbinding tussen het Dortmund-Eems-Kanaal en de rivieren Weser en Elbe. Het is daardoor na de oorlog mogelijk geworden, dat schepen van de Elbe en de Weser over de Westduitse kanalen naar de Rijn en de Benelux-havens zijn gekomen.

Voor de oorlog verzorgde de Nederlandse vloot voor een zeer aanzienlijk gedeelte de vaart op het Dortmund-Eems-Kanaal (tijdens de oorlog was dit feit voor de Duitse „Schiffahrtsbevollmächtigte" in Nederland aanleiding om de gehele Nederlandse kanaalvloot voor het verplicht varen op de Westduitse kanalen te vorderen; deze vloot had immers daar haar emplooi gehad en was — dit valt niet te ontkennen — mede met het oog daarop gebouwd). Door de hierboven geschetste belemmeringen kan deze

Nederlandse kanaalvloot nu nog alleen op de Rijn varen. De door de Nederlanders vrijgekomen plaats is ingenomen door de van Weser en Elbe overgekomen Duitse schepen. De verandering is echter nog verder gegaan. Door de vrijheid, welke Nederland op de Rijn huldigt, kunnen thans schepen met de namen van de thuishavens Hamburg en Bremen op het achterschip ongehinderd naar de Benelux-havens komen en daar deelnemen aan het verkeer, terwijl omgekeerd de Nederlandse vloot verhinderd wordt bij Duisburg het Westduitse kanalennet op te varen.

Het protectionisme op de Duitse kanalen is een voordeel voor Duitse schepen, terwijl de op de Benedenrijn geldende vrijheid ex Acte van Mannheim tegen de Nederlanders werkt, aangezien het niet mogelijk is hier een „do ut des-politiek" te voeren. Hieruit blijkt, dat de vrijheid alleen waarde heeft, als zij algemeen is en voor allen geldt.

De uitbreiding van het waterwegennet werpt voorts een duidelijk licht op de onvolkomenheden van de Acte van Mannheim. Toen de opstellers van de Acte van Mannheim deze acte ontwierpen voor de Rijn en zijn zijrivieren, bedoelden zij hiermede een bepaald scheepvaartregime te vestigen voor het Westeuropese verkeersnet te water, voor zover het toen bestond. Denkend in de huidige begrippen van Westeuropese integratie en liberalisatie van handel en verkeer, is het onderscheid maken tussen een rivier en een kanaal — een bloot waterbouwtechnisch onderscheid — zonder zin. Wat heeft Nederland er aan, dat het ex Acte van Mannheim wel mag varen naar Bamberg achter in Beieren, maar uitgesloten is van de vaart naar Dortmund, hetwelk — economisch gesproken — onder de rook van zijn zeehavens ligt?

Wanneer men met de gedachte van integratie en liberalisatie van verkeer ernst maakt, dient men het regime, geregeld in de Acte van Mannheim, in onze dagen uit te breiden tot een waterwegenregime, als behandeld in de ontwerpen van de Volkenbonds-conferentie in 1921 te Barcelona¹⁾ gehouden.

Ten slotte moge er op worden gewezen, dat de sterkste argumenten voor Nederland om te komen, waar het wil

¹⁾ Nederland heeft het ontwerp waterwegenverdrag van Barcelona op enkele punten onvoldoende geoordeeld en daarom de inwerkingtreding niet bevorderd. Men zou een uitbreiding van het waterwegenregime wat Duitsland betreft ook kunnen baseren op het Handels- en Scheepvaartverdrag met Duitsland van 1851. Hoofdzaak is, dat men streeft naar een nieuwe volkenrechtelijke basis voor het waterwegenregime in West-Europa.

zijn, zijn gelegen bij het bepleiten van de consequenties van een voortgeschreden integratie van het verkeer en toenemende liberalisatie in handelspolitiek verband.

Integratie brengt mede, dat het verschil in nationaliteit geen factor meer is, terwijl liberalisatie van de handel het discrimineren ten aanzien van bepaalde goederen in het handelsverkeer onmogelijk wil maken.

Het is voor velen onbegrijpelijk, waarom, nu Duitsland zijn handelsverkeer tot 90 pCt heeft geliberaliseerd, het voor Nederland zo belangrijke dienstenverkeer nog steeds in de 10 pCt van de liberalisatie uitgesloten marge ligt.

De Ministers van Economische Zaken zowel van Nederland als van West-Duitsland zijn beiden blijkens hun herhaalde publieke uitingen warme voorstanders van een krachtige integratie en liberalisatie. In de voor Nederland in de Rijnvaart vastgelopen positie liggen hier nieuwe startpunten, welke in 1948 nog niet konden worden vermoed. Het is aan Nederland deze nieuwe mogelijkheden te benutten.

Het is voor Nederland van belang thans spoedig te handelen, daar bij de snelle opbouw van West-Duitsland een voordeel van de Duitse vlag boven de Nederlandse vlag blijvende nadelen voor Nederland zal medebrengen.

Bij de keuze van investeringen heeft de Duitse vlag beslist grote voordelen boven de Nederlandse vlag. Voor de oorlog was dit omgekeerd; hierdoor kon de stroom van investeringen onder Nederlandse vlag, en met name in de haven van Rotterdam, worden verklaard.

De ontwikkeling dreigt nu in omgekeerde richting te gaan. Op de lange duur kunnen de kwade gevolgen daarvan voor de Nederlandse binnenvloot en daarna ook voor de Nederlandse havens niet uitblijven.

Men mag aannemen, dat bij een uitblijven van wereldconflicten de integratie van West-Europa zich zal voltrekken, doch primaire taak voor Nederland in de Rijnvaart is het te zorgen, dat de Nederlandse Rijnvloot tot op dat ogenblik niet tot op een fractie van haar vroegere grootte is ineengeschrompeld.

Door de druk der laatste 5 jaren zijn de investeringen in Nederland in verhouding tot de omvang van de vloot onder Nederlandse vlag minimaal; terwijl het buitenland herbouwt en herinvesteert, is in Nederland een stilstand te constateren. De intering vindt dus al gedurende 5 jaar plaats. Gaat dit proces nog eens 5 jaar door, dan zal Nederland blijken een weliswaar misschien nog omvangrijk, doch dan in elk geval verouderd apparaat te bezitten. Het kostenvoordeel, hetwelk heden nog voor de Nederlanders bestaat, is dan daarmee tevens verloren gegaan.

In een periode, waarin Nederland zich alle mogelijke moeite geeft nieuwe exporten op te bouwen, is het zeker de moeite waard een apparaat te behouden, dat in de export grote betekenis had en als zodanig sinds meer dan een halve eeuw door het buitenland werd erkend.

Het voor Nederland ongunstige beeld wordt afgerond door de indiening op 15 Juli 1952 van een ontwerp-binnenscheepvaartwet door de Duitse Bondsregering bij de Duitse Bondsdag. Indien dit ontwerp met de ingediende tekst kracht van wet krijgt — en dit wordt in de loop van het jaar 1953 verwacht — zal het met de vrije vaart op de Rijn definitief zijn gedaan.

Het ontwerp bevat vele punten, welke in strijd zijn met de Acte van Mannheim naar de door Nederland gehuldigde opvattingen. Een bespreking van het ontwerp verdient echter een afzonderlijke behandeling.

In § 41, lid 2 wordt weliswaar gezegd: „bestehende völkerrechtliche Vereinbarungen werden durch dieses Gesetz nicht berührt”, doch de interpretatie, welke de Duitse Minister Seebohm in Baden-Baden nu zo duidelijk tegenover Nederland heeft gegeven, brengt mede, dat Duitsland met het „niet berühren” alleen de overeenkomsten betreffende het grensoverschrijdend verkeer bedoelt.

Hiermede zal het Rijnregime op het traject Lobith-Karlsruhe uit de Acte van Mannheim worden gelicht en worden vervangen door een uitsluitend Duits regime.

Het is niet te zien, hoe een Duitse wet van 1953 door een vroeger tractaat, namelijk de Acte van Mannheim-1868, buiten werking kan worden geplaatst, te meer, nu de Duitsers niet nalaten de Acte van Mannheim als een verouderd tractaat te bestempelen.

Is de vrijheid van vaart eenmaal opgeheven op het traject Lobith-Karlsruhe, dan zal zij om economische redenen ook in het grensoverschrijdend verkeer waardeloos blijken te zijn.

Hierboven werd reeds aangegeven, dat de vrijheid van vaart, slechts werkzaam op een gedeelte van de Rijn en niet langer erkend door alle Rijnsoeverstaten, in menige situatie eerder een last dan een voorrecht zal zijn.

Het is daarom niet overdreven, in de tekst van het Duitse ontwerp-binnenscheepvaartwet 1952 tezamen met de na de oorlog nieuwe interpretatie van de Acte van Mannheim van Duitse kant, alsmede met het protectionistisch voorbehoud van de Duitse Minister van Verkeer in Baden-Baden het naderende einde van het beginsel van de vrije vaart op de Rijn te zien.

Rotterdam, 23 April 1953.

W. F. VAN GUNSTEREN.

Wat weten wij omtrent de verdeling van het nationale inkomen?

Tot de centrale economische vraagstukken welke men in toenemende mate aan de hand van een veelheid van statistisch materiaal tracht aan te pakken behoren die van de opbouw en van de verdeling van het nationale inkomen, zowel in de reële als in de nominale zin. Bij de onderzoeken welke in ons land — en ook elders — ten grondslag liggen aan de voor verschillende doeleinden zo belangrijke nationale jaarrekeningen spelen analyses van de genoemde aard een zeer belangrijke rol. Maar ook ter beoordeling van het gevoerde beleid op economisch gebied en ter voorbereiding van het beleid in de (naaste) toekomst hechten tegenwoordig velen een grote betekenis aan de nationale inkomensverdeling.

Ik zie hier af van de door velen bevestigend beantwoorde vraag of het juist is, aan deze onderzoeken een zelfstandige betekenis te hechten in die zin, dat een bepaalde (ontwikkeling van de) inkomensverdeling „rechtvaardig” of „redelijk” dan wel „onrechtvaardig” of „onredelijk” is te noemen. Hoewel ik persoonlijk vooralsnog van mening ben, dat het antwoord ontkenkend moet luiden — vooral omdat het begrip „rechtvaardig” met betrekking tot menselijke verhoudingen n.m.m. als zelfstandig begrip zinloos is —, acht ik beschouwingen van deze aard waardevol, om de eenvoudige reden, dat velen — waarschijnlijk de meerderheid vormende — daarover anders denken. Hier wil ik mij bepalen tot de

vraag, in hoeverre bepaalde thans voorhanden zijnde interpretaties van de beschikbare gegevens verantwoord en bruikbaar zijn.

Een waardevolle analyse van de — beperkte — mogelijkheden is te vinden in een recente publicatie van het C.B.S.¹⁾, in de inleiding waarvan terecht wordt gesteld:

„Dat over een dergelijk belangrijk onderwerp verschil van mening bestaat, zal wel nimmer te vermijden zijn, doch het is de taak van de statisticus er voor te zorgen, dat over de betekenis der in een dergelijke discussie gebruikte gegevens geen twijfel kan bestaan. Men mag van hem dus een duidelijke begripsomschrijving verlangen. Indien zoals in de Nationale Rekeningen met samengestelde grootheden wordt gewerkt, dient hij niet alleen een duidelijke verantwoording te geven van de inhoud der totalen doch tevens zoveel mogelijk de opbouw der totalen te vermelden. Vele totalen uit de Nationale Rekeningen zijn uit heterogene grootheden samengestelde grootheden, welke ieder voor zich door verschillende invloeden kunnen zijn beheerst en zelfs in de tijd een tegengesteld verloop kunnen vertonen”.

Aan de eisen, welke blijkens dit betoog aan de statisticus worden gesteld, tracht het C.B.S. in zijn artikel te voldoen door een uitvoerige uiteenzetting over het beschikbare materiaal, gesplitst voor zover mogelijk geacht in zeer overzichtelijke tabellen.

Dit artikel verdient in de naaste toekomst een handhaving te zijn voor ieder die zich met de onderhavige materie bezighoudt.

In het bijzonder wordt in de tekst de aandacht gevestigd op de indeling in „loontrekkenden” en „zelfstandigen”, zoals wij die vinden in C.B.S., C.P.B. en andere publicaties. Men wijst er — blijkens de ervaring niet ten overvloede! — op dat de indeling: inkomens van „loontrekkers”/inkomens van „zelfstandigen”, niet overeenkomt met die in „inkomens uit loonarbeid” en „overige inkomens”. Vervolgens wordt aangevoerd dat noch de personele noch de categoriale inkomensverdeling uit de beschikbare gegevens is af te leiden. En ten slotte wordt gesteld, dat een bepaling van de zgn. secundaire inkomensverdeling — d.i. de verdeling na inkomensoverdrachten — om statistische redenen voorshands niet mogelijk is: zomin de personele inkomensverdeling is bekend als de verdeling van de „ontvangen en betaalde inkomens-overdrachten” over de twee (statistische) groepen.

Het enige dat er beschikbaar is blijkt een globale benadering van de functionele verdeling van het nationale inkomen tegen factorkosten te zijn, welke benadering van grote betekenis is voor de opzet van de nationale jaarrekeningen en daarop gebaseerde studies, maar welke geen inzicht verschaft in de verdeling over personen of over groepen van inkomensstrekkers. En dan komt er nog een teleurstelling voor hen, die uit deze functionele benadering toch nog min of meer verregaande economisch-politieke of sociaal-politieke conclusies willen trekken:

„Voor de inkomensbestanddelen van de groepen b (inkomen van de productie factor ondernemers) en c (inkomen van de productiefactoren kapitaal en grond zijn door gebrek aan statistische gegevens geen afzonderlijke cijfers bekend. De post „winst, ondernemersinkomen, rente” in de Nationale Rekeningen vormt een restpost, welke op het totaal der inkomens van groep b en c betrekking heeft. In deze post komen dus ook de reserveringen voor.

Deze zijn alleen voor de N.V.'s bekend²⁾, met betrekking tot de niet-N.V.'s kunnen de reserveringen niet worden vastgesteld, omdat hier niet kan worden uitgemaakt of deze reserveringen het karakter van „bedrijfsbesparingen” of van „particuliere besparingen” hebben. Tenslotte omvat deze restpost dan nog de belastingen op de winst van ondernemingen (ondernemersbelasting, vennootschapsbelasting en winstbelasting)”.

Voor wie door het bovenstaande niet zou zijn overtuigd en zou menen, dat er redenen zijn om aan te nemen, dat er een sterke mate van overeenstemming is tussen bijv. de functionele en de categoriale verdeling — wat nog niet is bewezen — moge nog het volgende citaat wijzen op de heterogeniteit der afzonderlijke „groepen”:

AUSTIN

spaart

kilometer na

kilometer geld

R. S. STOKVIS & ZONEN N.V.

140 dealers en subdealers,
overal in Nederland.

„Het zal uit de toelichtingen in de voorgaande paragrafen duidelijk zijn geworden, welke betekenis aan deze begrippen is gegeven. Toch is het van belang op nog enkele punten te wijzen, waaromtrent enig misverstand zou kunnen bestaan: Tot het inkomen van „loontrekkers” zijn gerekend alle lonen en salarissen, sociale lasten e.d. van personen, die in dienstverband werken, er is dus mede inbegrepen het soldij van militairen, de salarissen van directeuren van N.V.'s, lonen van huishoudelijk personeel en van personeel in dienst van beoefenaars van de zgn. vrije beroepen (bijv. notarisklerken). De samenstelling van het inkomen van loontrekkers is dus in zoverre heterogeen, dat in het totaal door loontrekkers ontvangen bedrag inkomens vallen, gevormd in zeer verschillende sectoren van het economisch leven. De categorie „zelfstandigen” vertoont in haar samenstelling zo mogelijk een nog grotere verscheidenheid dan die van de loontrekkers. Onder de inkomens van deze groep komen onder meer voor: de winst (incl. ondernemersloon) van kleine zelfstandigen in handel, landbouw en ambacht (zoals zelfstandige timmerlieden, smeden, ijsventers, schoenmakers enz.), de inkomens van beoefenaars van vrije beroepen (artsen, voor zover niet in dienst van ziekenhuizen e.d., notarissen enz.), de uitgekeerde winst van naamloze vennootschappen, de niet-uitgekeerde winst dezer vennootschappen (reserveringen) en de belastingen op de winst van ondernemingen. Bovendien moet dan nog bedacht worden, dat een deel der uitgekeerde winst en rente niet toevoelt aan de verbruikers doch ten goede komt aan verzekeringsfondsen, Overheid en/of buitenland. Overigens wil „uitgekeerd” niet zeggen, dat de betrokken sectoren dat bedrag ook inderdaad in handen hebben ontvangen: hierin kunnen nl. ook stille reserves verscholen zitten, hetzij dat deze bestemd zijn voor gebruik in of door het bedrijf dan wel voor uitkering in een volgend jaar”.

Het heeft zin, in het licht van deze C.B.S.-publicatie — waarvan de lezing een ieder die zich voor de onderhavige materie interesseert dringend zij aanbevolen — beschouwingen te bezien als die van de heer Wijnmaalen³⁾. Deze acht het nl. wel mogelijk een kwantitatief inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de verdeling van het nationale inkomen over verschillende „sociale groepen”. Hierbij baseert hij zich op C.B.S.-gegevens. Hoe verdienstelijk dusdanige pogingen ook zijn, ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat de heer W. de huidige mogelijkheden van het sociaal-economisch onderzoek overschat. Daarom lijkt het mij gewenst, enkele kanttekeningen te plaatsen bij zijn beschouwingen.

Allereerst moet ik dan naar voren brengen dat de titel van zijn tweede artikel ernstige bezwaren bij mij oproept. Deze titel suggereert nl.; dat hier een poging wordt gedaan, de ontwikkeling van de aandelen in het nationale inkomen, verworven door bepaalde „sociale groepen”, te benaderen. Deze groepen omvatten dan blijkens de tekst resp. „zelfstandigen (ondernemers en kapitaalverstrekkers)”, „loontrekkers, a. van bedrijven; b. ambtenaren”, „institutionele inkomensstrekkers” en „steun-, pensioen- en rentetrekkingen”. Hierbij meen ik te moeten aantekenen — nog vóór ik aandacht wijd aan de berekeningen zelf —, dat het onjuist — en, door de suggestieve werking zelfs gevaarlijk — is, deze statistische groeperingen de naam „sociale groepen” te geven. Homogeniteit binnen de „groepen” is slechts te vinden aan de hand van een enkel juridisch criterium (de juridische vormgeving van de voornaamste economische activiteit der betrokkenen); overigens zijn ze in alle opzichten heterogeen, hetgeen o.a. moge blijken uit de aangehaalde passages van de C.B.S.-publicatie. Zou de heer W. minder

¹⁾ J. C. Wijnmaalen: „De verdeling van ons nationale inkomen” in „E.-S.B.” van 25 Juli 1951, no 1784 en id. „Het reële beschikbare inkomen van enkele sociale groepen in Nederland”, in „E.-S.B.” van 12 November 1952, no 1851; „Het reële beschikbare inkomen van enkele sociale groepen in Nederland” (ingezonden stuk van Dr A. M. F. Smulders met naschrift van W. in „E.-S.B.” van 17 December 1952, no 1856).

²⁾ De ontwikkeling van het nationale inkomen, „Statistische econometrische onderzoeken”, Nieuwe reeks, Jrg. 7, No 4, 4e kw. 1952, blz. 216 v.v.

³⁾ Het is voor mij zelfs nog een vraag, of de reserveringen van de N.V.'s wel bekend zijn; ik geloof nl., dat de berekeningen van het C.B.S. t.a.v. deze reserves op zeer globale schattingen beruilen. G.

hebben aangetoond, indien hij een indeling had gemaakt in „zwemmers en niet-zwemmers” of in „luisteraars naar de Bonte Dinsdagavondtrein en anderen”? Willen we werkelijk de verdeling over sociale groepen kennen, dan dienen we eerst aan de sociologen een definitie van zulke groepen te vragen; pas daarna kunnen we nagaan in hoeverre de statistische gegevens voldoende zijn om ons in staat te stellen in dit verband iets verstandigs te zeggen.

Als ik nu afzie van deze onjuiste benaming van de resultaten, blijft over enige opmerkingen te maken over de opzet van de berekening zelf. Want ook daar zondigt n.m.m. de heer W. tegen de beginselen welke door het C.B.S. worden gepropageerd ter zake van het gebruik van de door dit bureau gepubliceerde cijfers. (Als excuus moge wellicht gelden dat de C.B.S.-publicatie van latere datum is dan de artikelen van W.).

In „E.-S.B.” van 17 December 1952 heeft de heer Smulders reeds de vinger gelegd op enkele wonde plekken in het betoog van de heer Wijnmaalen. Ik ben het met zijn opmerkingen, welke in het naschrift volstrekt niet worden weerlegd, volledig eens, maar zie te dezer plaatse af van een opnieuw oprakelen van deze discussie. Slechts wil ik er nog op wijzen, dat het niet geheel juist is, 1929 als haussejaar tegenover 1938 als depressiejaar te stellen⁴⁾. De intensiteit van de „boom”, voorafgaande aan 1929 is immers van een geheel andere orde dan die van de recessie, voorafgaande aan 1938.

Belangrijker acht ik het feit, dat de heer Wijnmaalen tracht te doen wat volgens het C.B.S. nog niet mogelijk is, t.w. de „secundaire” inkomensverdeling voor de „groepen” — en dan nog reëel gezien — te bepalen. Het is dus interessant te zien in hoeverre hij daarin is geslaagd. Mag ik thans aan de hand van enkele kanttekeningen trachten aan te tonen, dat zijn betoog op een zeer wankel basis staat?

Met betrekking tot de berekening van het reële inkomen van de „zelfstandigen” wijs ik op het betoog op blz. 866/867, waar getracht is, een prijsindexcijfer voor deze groep te construeren. Is het wel juist, hierbij uitsluitend indexcijfers voor consumptie- en voor investeringsgoederen te gebruiken? Hoe is aan te tonen, dat de gebruikte investeringsprijsindices van toepassing zijn op de bepaling van de reële bestedingsmogelijkheden voor het niet voor consumptie aangewende inkomensdeel van de „groep” zelfstandigen?

Hoewel ik W.'s formele bezwaren tegen de aftrek van reserveringen (blz. 868) niet deel, heb ik *op deze grond* geen critiek op het vervolg, zulks i.v.m. de tweeledige behandeling. Wel maak ik bezwaar tegen de wijze van berekening der afgetrokken reserveringen:

- a. Is het wel juist dat men zich hier beperkt tot de aftrek van reserveringen van N.V.'s? De argumenten voor *deze* aftrek gelden evenzeer in vele gevallen voor anders georganiseerde ondernemingen.
- b. Het netto-totaal der definitieve aanslagen in de Venootschapsbelasting kan nog niet bekend zijn voor de laatste jaren.
- c. Ten onrechte is geen rekening gehouden met de Onbelaste Reserve (van 1947 t/m 1950). — fiscaal een bedrijfslast, maar in feite een reële reserve.
- d. De berekende „gemiddelde tarieven” (tabel VII) zijn onvoldoende gemotiveerd.
- e. Op blz. 869 wordt gesteld dat de cijfers voor 1929 en 1938 ontleend zijn aan gegevens van het C.B.S. Er is echter niet aangetoond, dat deze cijfers op een

dusdanige wijze zijn samengesteld dat zij met die van de na-oorlogse jaren vergelijkbaar zijn.

- f. Hoe de uitkeringen aan tantiëmisten zijn bepaald blijft volledig in het duister.

Op grond van deze overwegingen acht ik het betoog in de rechterkolom van blz. 869 zeer weinig overtuigend.

In de tweede alinea onder tabel IX op blz. 870 wordt — terecht — gesteld, dat de „aantallen per sociale verzekering niet (kunnen) worden gesommeerd, omdat een pensioentrekker uitkeringen kan ontvangen uit hoofde van verschillende wetten”. Ik ben geneigd een soortgelijk betoog te houden t.a.v. het sommeren van de inkomens in de twee categorieën loontrekkenden en zelfstandigen, althans zodra men van de zuiver functionele benadering wil afstappen. De stelling van het elkaar compenseren van „dividendinkomen bij loontrekkers” en „het inkomen van loontrekkers verdiend als zelfstandige” is niet beezen (vgl. blz. 870, rechterkolom, 1e alinea). Er wordt trouwens weliswaar in dit verband terecht betoogd, dat met een berekening van de secundaire inkomensverdeling de personele verdeling wordt benaderd, maar de vraag hoe dicht deze benadering is vindt geen beantwoording.

De conclusie in de laatste alinea („dat de ontwikkeling van het reële inkomen van verschillende maatschappelijke groepen van groter betekenis moet worden geacht dan de ontwikkeling der reële consumptie”) is op zichzelf juist — hoewel zij niet uit het voorafgaande betoog volgt —, mits het a) reële groepen betreft en b) gaat om een analyse van de verdeling van de nationale welvaarts-toeneming. De passage is echter te algemeen gesteld, omdat ook de kennis van de ontwikkeling van de reële consumptie (in verschillende groepen) van essentiële betekenis is voor het verkrijgen van een behoorlijk inzicht in de economische ontwikkeling van ons land.

Welke is nu de waarde van het onderzoek van de heer Wijnmaalen, indien wij het confronteren met de genoemde publicatie van het C.B.S.? Ik meen te mogen stellen dat de opzet der berekeningen zelf van grote waarde is voor de ontwikkeling van de onderzoekingen op dit terrein. Zij kunnen — ondanks haar tekortkomingen — als discussie-basis dienen bij de beantwoording van tweeërlei vragen: die naar de mogelijkheid om op grond van de bestaande gegevens verder te komen dan het C.B.S. zelf mogelijk acht, en die naar de noodzakelijke aanvullingen op het statistische materiaal hier te lande.

Juist om deze redenen is het ten zeerste te betreuren, dat met name het tweede artikel van de heer W. — dat van 12 November 1952 — wordt ontsierd door zijn titel en door zijn conclusies. Geen van beide zijn nl. gerechtvaardigd. In het voorgaande heb ik reeds aangeduid waarom ik deze opzet zeer gevaarlijk acht. Het feit, dat verschillende leidende figuren in de politieke arena van tijd tot tijd „wijsheden” menen te moeten verkondigen over de geconstateerde verschuivingen in de verdeling van het nationale inkomen en daaraan zelfs sociaal-politieke consequenties verbinden, versterkt mij in die mening. Ik acht het juist daarom zo nuttig dat het C.B.S. thans heeft aangetoond hoezeer de onderzoekingen van deze aard nog in de kinderschoenen staan.

De econoom en de statisticus kunnen hieruit tweeërlei consequenties trekken: of de stand van zaken betreuren en bij de pakken neerzitten, of, uitgaande van de bestaande leemten, hun krachten inspannen ter verbetering van onze kennis en ons inzicht.

⁴⁾ „E.-S.B.”, no 1851, blz., 866.

Huren van bedrijfsruimten en van ongebouwd onroerend goed

Reeds eerder mocht ik in „E.-S.B.”¹⁾ een lans breken voor het loslaten van de prijsbeheersing voor de huren van gebouwd onroerend goed, met uitzondering van de woningen, en van ongebouwd onroerend goed — niet agrarisch — en voor het wegvallen van de huurbescherming voor huurders van dit ongebouwd onroerend. Ik deed dit, omdat ik van mening ben, dat de overheidsbemoeiing met de prijzen in het algemeen kan worden gezien als een noodzakelijk kwaad, waar men hoe eer hoe beter van af dient te komen.

Thans is verschenen de regeringsnota inzake de voorgenomen maatregelen betreffende verhoging van de huren en wijziging van de belastingen, terwijl mede is gepubliceerd het in November van het vorige jaar door de Sociaal-Economische Raad aan de Regering uitgebrachte advies inzake het vraagstuk van de huren. Uit de regeringsnota blijkt, dat het de bedoeling is met ingang van 1 Januari 1954 toe te staan de huren van al het gebouwde onroerend goed te verhogen tot 135, resp. 138, 141, 145 en 148 pCt van de zgn. oude huurprijzen ingevolge de Huurwet in de gemeenten van de verschillende klassen der Noodwet Ouderdomsvoorziening.

Voor de huren van de bedrijfspanden, zo wordt in de nota aangegeven, zal een enigszins andere regeling worden voorgesteld. Hoe deze regeling er uit zal zien wordt niet gezegd, doch, naar alle waarschijnlijkheid zal daarbij wel in meerdere of mindere mate rekening worden gehouden met hetgeen terzake voorkomt in het genoemde advies van de S.-E.R. In dit advies deelt de Raad mede, dat er verschillende, zeer uiteenlopende soorten van bedrijfspanden zijn, doch, dat over het aantal daarvan, noch over de huren, blijkens ingewonnen informatie bij het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting, het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Economisch Instituut voor de Middenstand, gegevens voorhanden zijn.

Onder de huidige omstandigheden acht de S.-E.R. het niet geoorloofd voor bedrijfsruimten de huren vrij te laten, omdat er nog steeds een belangrijk woningtekort bestaat en ook het tekort aan bedrijfsruimten nog niet is opgelost. Zou voor de bedrijfsruimten geen huurbeheersing meer gelden, dan verwacht de Raad, dat hiervoor een grotere huurverhoging tot stand zal komen dan voor woningen. Voor een belangrijke groep van kleine zelfstandigen, die een marginale bestaansmogelijkheid hebben, zou dit betekenen, dat zij voor onoverkomelijke moeilijkheden zouden komen te staan. Voorts vreest de Raad een grotere neiging bij de eigenaren om woningen voor bedrijfsruimten aan te wenden. De Raad erkent weliswaar, dat de gemeentebesturen zulks, met hantering van de Woonruimtetwet, kunnen beletten, maar geheel

gerust daarop is hij niet. Daartegenover wil de Raad niet ontkennen, dat een grotere huurverhoging dan die van de woningen, in bepaalde gevallen stimulerend kan werken voor het betrekken van nieuwe bedrijfspanden, hetgeen weer kan leiden tot het beschikbaar komen van voorheen voor bedrijfsdoeleinden gebruikte woonruimte.

Al deze overwegingen hebben de S.-E.R. er toe geleid bij de komende huurverhoging voor de bedrijfspanden aansluiting te zoeken bij de voor de woningen voorgestelde normen, echter met dien verstande, dat tevens de mogelijkheid wordt geopend voor bepaalde categorieën van bedrijfspanden een afwijkende regeling toe te passen. De S.-E.R. maakt in dit verband een onderscheid tussen:

- a. bedrijfspanden, annex woonruimten en
- b. overige bedrijfspanden.

Tot de eerste categorie wil de Raad rekenen de bedrijfspanden, waarvan de oppervlakte bedrijfsruimte kleiner is dan die van de bijbehorende woonruimte. Voor deze categorie zal dezelfde huurverhoging moeten gelden als voor de woningen. Niet ontkend kan worden, dat dit soort bedrijfsruimten voor een belangrijk deel in gebruik is bij de door de Raad bedoelde groep van kleine zelfstandigen (winkeliers en ambachtlieden) met een marginale bestaansmogelijkheid, doch zeker zullen daarvan ook verschillende andere groepen profiteren, waarvoor het geenszins nodig is, dat zij ten koste van de eigenaar voor een te lage huurprijs blijven zitten.

Ten aanzien van de tweede categorie stelt de S.-E.R. voor, de mogelijkheid te openen, dat de huurverhoging zo nodig geringer of groter zal zijn dan de voorgestelde percentages voor de woningen. Teneinde dit te kunnen effectueren doet de Raad een procedure aan de hand, waarbij Huuradviescommissie en Kantonrechter worden ingeschakeld en waarbij tevens van overheidswege te geven bindende richtlijnen zullen moeten worden gevolgd. Deze richtlijnen zullen een aantal overwegingen moeten omvatten, op grond waarvan een afwijking van de algemene huurverhoging mogelijk zal zijn. De bedoeling daarbij is, dat in eerste aanleg huurder en verhuurder zich om een verlaging of verhoging van de geldende huurprijs tot de Huuradviescommissie kunnen wenden. De Huuradviescommissie, die voor de behandeling van deze zaken, naar het oordeel van de Raad, dient te worden aangevuld met een lid, aangewezen door de Kamer van Koophandel, behandelt deze aanvragen met inachtneming van de vorengenoemde richtlijnen.

Deze richtlijnen, zo schrijft de Raad, zullen zowel aan de Kantonrechter, als aan de Huuradviescommissie bekend dienen te zijn. Dit laatste duidt op de mogelijkheid van het niet openbaar maken van deze richtlijnen. Ik zou dit willen ontraden. Bij het behartigen van zo hoge be-

¹⁾ „E.-S.B.” van 15 October 1952, no 1847.

met papler geïsoleerde kabels
voor zwakstroom en sterkstroom

koperdraad en koperdraadkabel

kabelgarnituren, vulmassa en olie

NK F
N.V. NEDERLANDSCHE KABELFABRIEK
DELFT

langen voor beide partijen, zowel huurder als verhuurder, is de rechtszekerheid meer gebaat bij openbaarheid van de richtlijnen, dan wanneer deze als een soort zwarte kunst achter de schermen worden gehanteerd. Voor dit alles zal uiteraard een wijziging van de Huurwet wel niet achterwege kunnen blijven. Daarbij zou, blijkens het advies van de S.-E.R., kunnen worden gesteld, dat bij de huurvaststelling de belangen van huurder en verhuurder tegen elkaar worden afgewogen.

Hoe de Regering dit alles formeel in het vat zal gieten dient te worden afgewacht. Hoe eenvoudiger de procedure hoe beter. Ik vraag mij echter af, waarom de huurbeheersing voor de bedrijfspanden over de gehele linie dient te worden gehandhaafd. Ten aanzien van de woningen schrijft de S.-E.R. in zijn advies letterlijk, dat hij van mening is, dat in een situatie, waarin het evenwicht op de woningmarkt door voldoende nieuwbouw zal zijn hersteld, in beginsel weer tot een vrije huurprijsvorming kan worden besloten. Waarom kan dit dan niet reeds nu ten aanzien van die bedrijfspanden, waarvan aangenomen kan worden, dat er weer een evenwicht op de markt is ontstaan? Ik heb hierbij het oog op de belangrijke categorie van grotere winkels, kantoren, werkplaatsen, fabrieken en opslagruimten, waarvan de huurders geenszins in moeilijkheden worden gebracht wanneer wat meer huur moet worden betaald.

Dat de Regering voorshands nog, uit sociale overwegingen, de huren wil blijven beheersen van de bedrijfspanden annex woningen en voorts nog van de overige bedrijfspanden met een huurwaarde beneden een zekere, met betrekking te stellen en te bepalen. Dit betekent echter niet mede te brengen, dat men over de gehele linie de huurbeheersing vasthoudt. Wanneer, zoals ik in mijn artikel van 15 October 1952 reeds heb betoogd, ter voorkoming van excessen, de huurbescherming blijft gehandhaafd, zal het zeker niet nodig zijn voor alle categorieën van bedrijfspanden de huurbeheersing te continueren. Beroep op de rechter blijft dan mogelijk en de Regering

zou, wanneer dit aan de hand van de praktijk noodzakelijk zou blijken, ten allen tijde weer kunnen ingrijpen. Het systeem van het handhaven van een huurbeheersing voor slechts enkele, daarvoren uit sociale overwegingen meer geëigende categorieën van onroerend goed, is niet onbekend. De nieuwe Belgische Huishuurwet gaat nl. van dit systeem uit en beheerst uitsluitend nog de woningen beneden zekere grenzen in de daarvoor in de wet aangewezen grotere gemeenten.

Ten aanzien van de huren van het ongebouwd onroerend goed (niet agrarisch) zwijgen zowel de regeringsnota als het advies van de S.-E.R. Dit is jammer, want zulks kan duiden op een handhaven van de huurstop op vooroorlogse basis.

In mijn artikel van 15 October 1952 heb ik diverse argumenten naar voren gebracht, waarom ik een loslaten van huurbeheersing en huurbescherming voor het ongebouwde onroerend goed noodzakelijk en ook mogelijk acht. Het verwijzen naar de in het Besluit Bijzondere Huurprijzen geregelde mogelijkheid van herziening van de huurprijzen, wanneer deze een redelijke exploitatie voor de verhuurder niet toelaten, heeft weinig betekenis. De praktijk heeft nu eenmaal bewezen dat men in Den Haag deze zaken van een zo eng standpunt pleegt te bezien, dat de exploitanten van ongebouwd onroerend goed daarvan regelmatig nadelen ondervinden.

Bovendien, ook hier geldt het door de S.-E.R. in zijn advies ten aanzien van de woningmarkt gestelde, nl., dat bij hersteld evenwicht weer tot vrije prijsvorming kan worden teruggekeerd. Ten aanzien van het niet agrarisch, ongebouwd onroerend goed is dat evenwicht reeds geruime tijd hersteld. Van de directe aanleiding tot de prijsstap, nl. de door vrees voor inflatie bevorderde vlucht in ongebouwd onroerend goed, is al lang geen sprake meer. Waarom dan nog langer vastgehouden aan de noch uit sociale, noch uit economische overwegingen vereiste huurbeheersing en huurbescherming?

Rotterdam,

C. KÜPPERS.

Nederlands intellect en Nederlandse arbeid in Egypte

De aandacht, waarmede schier de ganse wereld de gebeurtenissen in Egypte volgt, is zeker te verklaren door de belangrijke positie, welke door Egypte wordt ingenomen in de Islamietische volkerengemeenschap en door de geografisch belangrijke ligging van het Nijland.

Egypte ontleent aan de leven brengende Nijl als van ouds zijn bestaan en betekenis. De vruchtbare vallei en de delta, die van Egypte een agrarisch land maakten en het zijn rijkdommen verschaffen, werden steeds beter bevloed. De nieuwste irrigatiemethoden werden toegepast en steeds groter en overvloediger werden de oogsten.

Lang is de oorsprong van de Nijl in het duister verborgen gebleven. Eerst geruime tijd na Christus geraakte men er mede bekend, dat de Blauwe Nijl uit het Tana Meer stroomde, terwijl de Witte Nijl zijn oorsprong vindt op het Zuidelijk halfond. De rivier heeft een lengte van 6.397 km en beslaat een stroomgebied van bijna 3 mln km².

Wij zullen de avontuurlijke tocht van de Nijl niet in zijn geheel volgen. De overstromingen, de barges en al wat daarmee samenhangt, interesseren ons hier hoofdzakelijk. De periodieke overstromingen beginnen bij Khartoem einde Maart. Bij Esneh, waar

onze ingenieurs groot werk hebben verricht onder uitzonderlijk moeilijke omstandigheden, heeft de rivier een breedte bereikt van 2.200 meter. In het droge tijdperk bedraagt de diepte 5 meter, in de zomer bij Esneh 14 meter. Het verval is tussen Esneh en Cairo natuurlijk veel groter (92 meter) dan tussen Cairo en de zee (10 meter).

In de Nijl bevinden zich vele cataracten (watervallen) die aan de scheepvaart grote belemmeringen veroorzaken. De rotsen dezer cataracten werden in de loop der tijden sterk afgeschuurd door het Nijlwater en verloren daardoor hun functie steeds meer als stuwdammen. De overstromingen namen in omvang af en ten slotte werden er, om dit euvel weg te nemen, enige reusachtige dammen gebouwd, nl. bij Assoean en Esneh en later o.a. ook bij Idfina.

Bij de werkzaamheden aan deze grote werken hebben onze waterbouwkundige ingenieurs een belangrijke rol gespeeld. Wij zullen hier enige bijzonderheden laten volgen over enkele der voornaamste werken, die, mede dank zij het Nederlandse vernuft, tot een succesvol einde zijn gebracht en die veel zullen bijdragen tot de welvaart en vooruitgang van het oude Nijland, waarmede wij zo belangrijke handelsbetrekkingen onderhouden.

Uitvoering van Nijlwerken.

Er zijn twee vloedperiodes, welke voor een deel samenvallen in de tijd van Augustus tot November. Dan komt eerst de vloed van de Nijl van Abessynië, welke direct gevolgd wordt door de vloed van de Nijl uit het Victoria Meer. De Nijl van Abessynië heeft vrij schoon water. De Nijl van het Victoria Meer komt langs de sudds (dijken) in de Soedan en het water van deze rivier is bruin van kleur. De twee rivieren komen samen bij Khartoem en vloeien naar het Noorden. Volgens Bijbelse verhalen bleef het slib van de bevoeiing achter en werd het land hierdoor zeer vruchtbaar. In 1860 werd de Delta barrage gebouwd voor bevoeiing van de Delta, in 1900 de barrage bij Asswan en in 1908 die bij Esneh. Later is gebouwd de barrage bij Assiout halverwege Asswan en Cairo en werd de Delta barrage verbouwd. Vóór de oorlog is ook gebouwd de barrage bij Zifta tussen Cairo en Dalmiette en is men overgegaan tot het verhogen van de dam bij Asswan, waar thans een behoorlijk groot reservoir is. In de Soedan is nog gebouwd de barrage bij Khartoem.

Er zijn velerlei plannen om in de Soedan nog meer te bouwen, nl. één dam in de Blauwe Nijl en één bij het Albert Meer. Deze zouden ook worden uitgevoerd in combinatie met Nederlandse firma's. Voorts zijn er plannen om zgn. sudds te maken in de Soedan en hierlangs een kanaal te leggen om verdamping van het water tegen te gaan en zodoende nog meer water te verkrijgen voor irrigatie.

Na de oorlog is men overgegaan tot verbetering van de *Esneh Barrage*. Deze had een hoogteverschil van 2 meter en werd toen verbouwd tot 5 meter stuwhoogte. Men is overgegaan tot deze plannen, toen een begin was gemaakt met uitvoering van de electricatie van de dam bij Asswan.

De *Esneh „barrage remodelling”* is begonnen in 1945 en werd uitgevoerd door een combinatie van de Ned. Mij voor Havenwerken tezamen met Sir Lindsay Parkinson Ltd, die opgericht hebben: Sir Lindsay Parkinson Esneh Barrage Ltd.

De „remodelling” was gereed in Augustus 1948 en werd officieel door de toenmalige Koning van Egypte geopend.

Na de oorlog zijn ook plannen gemaakt voor de *Idfina* barrage. Dit werk is begonnen in 1948 en is officieel geopend door Z.E. Nahas Pacha, destijds Eerste Minister van Egypte, in October 1951. Het is gemaakt door de combinatie van de Ned. Mij voor Havenwerken en de Société de Construction des Battignoles te Parijs.

De vloer in de *Esneh* barrage bestaat uit een betonlaag, zandsteenmetselwerklaag en granietmetselwerklaag, 3 meter dik. Onder de bestaande barrage zaten een paar gewone dammortels. De hoeveelheid bouwmaterialen in de *Esneh* barrage bestond uit: 147.000 m³ natuursteen-metselwerk, 92.000 m³ betonwerk, 34.000 m² stalen damwand. Grondverzet: 1,3 mln m³. Aanneemsom was plm. £E 2 mln. De verbouwing van de barrage is in twee seizoenen gebeurd.

Esneh was de eerste barrage in Egypte waar op bescheiden schaal bronbemaling werd toegepast. Deze bronbemaling is een uitvinding van de Ned. Mij voor Havenwerken. De hoofdbemaling was open bemaling. In *Esneh* was de heer Ir L. G. Volker, die ons vele technische gegevens voor dit artikel verschaftte, de enige Nederlander. In het hoogseizoen werkten er 3.000 arbeiders. Er was een kolonie voor de Europeanen en de staf van het personeel bestond hoofdzakelijk uit Engelsen en Italianen. De leiding was Engels. Er werd een combinatie

gevormd en de verschillende partners brachten personeel in. In *Esneh* was een kolonie voor de gouvernements-ambtenaren en een kolonie voor de arbeiders. In de kolonie voor de staf was een clubgebouw, waarin twee maal per week bioscoopvoorstellingen werden gegeven. Voorts was er een eigen kapper, kruidenier, bakker en slager. Ook was er een wasserij en ijsfabriek. *Esneh* ligt op 25° N.B., 60 km beneden Luxor. Het heeft een subtropisch vastelandsklimaat met groot verschil tussen warm en koud, goede winters en hete zomers. In de zomer kan de temperatuur oplopen tot 110 à 120° in de schaduw. Er valt praktisch geen regen en het is derhalve buitengewoon stoffig. De stad *Esneh* heeft ca 40.000 inwoners, er is geen waterleiding, geen gas, geen elektrische stroom, zodat door de aannemers een eigen centrale moest worden gebouwd ter voorziening van kracht- en lichtstroom, benevens een eigen waterleiding e.d. De centrale omvatte een installatie van ca 1.000 K.W.

Idfina is de eerste barrage in Egypte, die ontworpen is door het Ministerie van Public Works, zonder buitenlandse „consulting engineers”, behalve de grote commissie voor barrages in Egypte, waarin enige buitenlanders zitten. Daarom is dit ook een volkomen copie van de Mohamed Ali barrage geworden; zelfs de detailtekeningen voor het graniet van de Mohamed Ali barrage werden gebruikt. Het werk werd aanbesteed op 1 December 1947. Op 5 Mei 1948 werd het contract getekend te Cairo en op 15 Mei 1948 werd de eerste spade in de grond gestoken. De staf bestond uit Nederlanders en Fransen. In het eerste seizoen was de gehele leiding in Nederlandse handen en in het tweede seizoen was de leiding min of meer in Franse handen. Het werk is uitgevoerd in twee seizoenen, waarvan in het eerste seizoen de Oostzijde en in het tweede seizoen de Westzijde. De bouw van de sudds was analoog aan die van de *Esneh* en de vloer van de barrage bestond uit beton met een bekleding van graniet. Eén van de grootste handicaps bij de uitvoering van dit werk was, dat het transportsysteem van de Egyptian State Railways niet in staat was het vervoer te behandelen. Het graniet van Asswan moest over een afstand van ongeveer 1.200 km worden aangevoerd, het zand en grint van de Western desert over een afstand van ongeveer 200 km. Cement kwam uit de fabriek van Tourah over een afstand van plm. 300 km en kalksteen uit de groeven van Tourah. Uiteindelijk is een deel van het zand en grint, alle kalksteen en cement per schip vervoerd langs de Nijl.

De verwerkte hoeveelheden materialen geven een beeld van dit grote werk: 9.500 ton stalen damwand, 209.000 m³ beton, 32.000 m³ metselwerk, 3.200 ton staalwerk voor deuren etc. Het grondwerk omvatte 1.250.000 m³. Dit was de eerste barrage in Egypte waar bronbemaling op zeer grote schaal werd toegepast. De *Idfina* barrage moest dienen ter vervanging van de tijdelijke dam, die men jaarlijks in de Nijl bouwde bij Barim Bal en die het land ieder jaar plm. £ 45.000 kostte. De financiële en economische rechtvaardiging van de stuwen in Egypte is gelegen in het feit, dat thans grotere oppervlakten kunnen worden geïrrigeerd, waardoor, om een voorbeeld te noemen, de kosten voor de barrage bij Nag-Hamadi in 10 jaar werden goedgeemaakt.

Als Nederlanders waren op het werk aanwezig gedurende het eerste seizoen: 1 directeur, hoofd-uitvoerder, 1 assistent, 2 hoofdingenieurs, enige M.T.S.-ers, chef werktuigkundige met enig werktuigbouwkundig personeel, chef administrateur met enig administratief personeel. Totaal plm. 30 man Nederlands personeel, plm. 30 Fran-

sen, rest loco personeel. Maximaal waren er 7.000 mensen aan het werk. De aanneemsom bedroeg £E 3,2 mln.

De totale Nederlandse export op Egypte, volgens de officiële statistische gegevens, bedroeg in

1948.....	f 24.599.000,—
1949.....	„ 33.951.000,—
1950.....	„ 47.964.000,—

De aanneemsommen voor de Esneh en Idfina dammen bedragen tezamen plm. £E 5,2 mln, waarvan een belangrijk deel aan de Nederlandse ondernemingen ten goede kwam.

Bij het werk was een kolonie voor het gouvernementspersoneel, een kolonie voor het aannemerspersoneel en een kolonie voor de arbeiders. In de buurt van Idfina lagen twee dorpjes, t.w. Idfina aan de Westelijke oever en Metubis aan de Oost-oever, beide zonder water, zonder licht en zonder gas. In de gouvernementsskolonie was een elektrische centrale voor licht voor deze kolonie en een waterzuiveringsinstallatie voor Nijlwater, waarop ook de aannemerskolonie was aangesloten. Voor licht- en krachtstroom voor het werk, speciaal de bronbemaling, en de aannemerskolonie was een krachtstation geïnstalleerd van 1.500 pk. De kolonie omvatte, behalve de woonhuizen voor de staffamilies, enige vrijgezellen woningen, tennisbaan, kruidenierswinkel e.d. In verband met het feit, dat Alexandrië slechts op 60 km afstand was gelegen, kon hier met minder comfort volstaan worden dan in de Esneh kolonie. In tegenstelling met Esneh, waar een speciale ijsfabriek aanwezig was, werden hier alle huizen voor Europeanen voorzien van elektrische koelkasten. De huizen voor het normale Nederlandse personeel bevatten: een grote zit-eetkamer, 2 slaapkamers, badkamer, keuken met stromend warm en koud water. De sociale verzorging heeft veel hoofdbrekens gekost, niettegenstaande een compleet geëquipeerd eigen ziekenhuis aanwezig was. Speciaal de Europeanen prefererden de Europese doktoren in Alexandrië. Een Nederlandse onderwijzeres gaf in de kolonie les aan de Nederlandse kinderen.

Door één van de specialisten van de Ned. Mij voor Havenwerken werd een zeer uitgebreide studie gemaakt voor de bronbemaling van deze bouwputten, die een omvang bereikten, zoals niet veel in haar praktijk is voorgekomen. Speciaal in verband met het feit, dat de aanvankelijke boringen ontoereikend waren om een juiste indruk te krijgen van de situatie in de ondergrond, werden door de Ned. Mij voor Havenwerken een groot aantal extra boringen en bronbemalingen uitgevoerd. Uiteindelijk werd een plan uitgevoerd, waarbij zgn. diepwelpompen in putten met een diameter van 50 cm tot op een diepte van 25 m werden geplaatst met als secundaire pompelingen zgn. Stork-bronbemalingpompelingen op putten van 30 cm en 10 m diep en als laatste trap Moretrench welpompen met een diepte van 6 m (diepwelpompen of Summerpompelingen). De buizen voor de putten voor de diepwelpompen werden van drijvende pontons af in de bodem van de rivier geboord. *Behalve de bouwplaats in Idfina omvat de uitvoering van dit werk nog de opening van de steengroeven in Asswan, waar in vrij-korte tijd 80.000 ton gehakt graniet vandaan moest komen.*

De moeilijkheden, die hier ontmoet werden van gouvernementsszijde, waar men de antiquiteiten in deze omgeving wenste te beschermen, het tekort aan arbeidskrachten en last but not least de temperaturen, die in deze omgeving tot 140° in de schaduw op kunnen lopen, dit alles maakte het werk niet gemakkelijk. Dat zelfs

de Egyptenaren niet bestand zijn tegen deze hoge temperaturen moge blijken uit het feit, dat in één seizoen 120 doden onder hen werden geregistreerd, hoofdzakelijk door zonnesteek.

Het valt thans gemakkelijk te begrijpen hoevele slachtoffers er gevallen zijn bij de uitvoering van de gigantische bouwwerken der Pharao's.

Als derde bouwplaats kan genoemd worden de opening van de zand- en grintgroeven bij Kafradawut op de Westelijke Nijloever in de Western desert, waar in vrij korte tijd 270.000 m³ zand en grint gewonnen moesten worden. In Idfina heerst een subtropisch Middellandse Zee klimaat, hetgeen betekent een regenperiode in December en Januari, waarbij door de onbegaanbare wegen de gehele omgeving van de kolonie, werkplaatsen, werkterreinen enz. in een modderpoel veranderde, waardoor tijdelijk zelfs de verbinding met Alexandrië verbroken werd. In de droge periode van Mei tot September valt er praktisch geen regen en loopt de temperatuur vaak op tot 90 à 100° in de schaduw.

De cijfers, die wij hebben genoemd in verband met de werkzaamheden aan de dammen, geven een beeld van de grote moeilijkheden, die moesten worden overwonnen alleen reeds om het nodige materiaal, dat van ontzaglijke afstanden met vaak gebrekkige vervoermiddelen moest worden aangevoerd, ter plaatse te krijgen. Dan waren er de problemen van de huisvesting en verzorging van de personeelsleden en hun gezinnen. Het moordend hete klimaat, dat zijn tol onder de arbeiders hief, maakte het dikwijls bezwaarlijk voldoende werkkrachten aan te trekken. Welk een geestkracht, naast arbeidslust en technische bekwaamheid is niet nodig geweest om deze ondernemingen te doen slagen. Ook het verkeer met de verschillende autoriteiten vereiste tact, geduld en inzicht.

In onze handelsbalansen met Egypte over de afgelopen jaren komen vele posten voor, die de weerspiegeling vormen van grote Nederlandse activiteit en industriële kundigheid. Zij vormen tezamen zeer gunstige „economisch-statistische berichten”. Dat naast deze statistische gegevens de economische resultaten uit de hierboven geschetste werkzaamheden, verricht door de nijvere Nederlandse bouwers-in-den-vreemde, een eerste plaats innemen, is buiten kijf.

¹s-Gravenhage.

A. J. BLOK.

NATIONALE NOTITIES

Aspecten der herbewapening

Ondanks de recente vredesoffensieven blijft de herbewapening verschillende belangrijke economische aspecten vertonen en het zijn deze aspecten waaraan de interacademiale Economen Conferentie jl. Vrijdag en Zaterdag haar aandacht wijdde¹). Mogelijk onder de indruk van deze vredesoffensieven vroegen enkele deelnemers zich af, of bij beëindiging der herbewapening niet een ernstige daling der werkgelegenheid te vreezen was. Terecht antwoordde de eerste inleider Prof. Smeets dat er iets in de organisatie van onze maatschappij zou ontbreken, als wij voor dit probleem geen oplossing zouden kunnen vinden.

Van verschillende zijden werd gewezen op het verschil tussen de problemen van een werkelijke en die van een koude oorlog. Prof. Smeets wees bijv. op het ontbreken van internationale handel, op de grotere bereidheid offers te brengen, op het veel grotere aandeel van de militaire

¹) De inleidingsen zullen worden opgenomen in het Maandschrift Economie.

uitgaven, op de plaatsvindende desinvesteringen tijdens de hete oorlog. Ook het probleem van de zich later voordoende inhaalvraag is na een periode van bewapening tijdens de (hete?) vrede veel minder urgent dan na een oorlog. Prof. Goedhart vestigde er in zijn inleiding de aandacht op, dat een niet-inflatoire financiering van een herbewapening minder moeilijk is dan het voorkomen van inflatie in een oorlogseconomie. In het laatste geval immers moet men op veel kortere termijn overschakelen op de militaire productie en is het veelal onmogelijk om de vereiste monetaire en fiscale maatregelen op dezelfde korte termijn door te voeren.

Zijn er aldus vrij aanzienlijke verschillen tussen oorlogs- en vredesbewapening, er is een vrij grote overeenkomst tussen de problemen, die zich bij een uitbreiding der militaire uitgaven in vredetijd voordoen en de vraagstukken die aan de orde komen bij andersoortige extra-investeringen, waarvoor de Overheid zich gesteld ziet (wederopbouw, herstel van de door de watersnood aangerichte schade). Prof. Koopmans heeft daar onlangs in dit blad op gewezen²⁾ en ook op de conferentie kwam dit tot uiting, met name in de inleiding van Prof. Goedhart, die de monetaire aspecten voor zijn rekening nam. De door deze inleider genoemde financieringswijzen, nl. bezuiniging op andere overheidsuitgaven, geldcreatie met open inflatie, geldcreatie met rechtstreeks overheidsingrijpen (latente inflatie), belastingen, niet-inflatoire leningfinanciering, kunnen voor al deze verschillende taken worden toegepast, hoewel Prof. Goedhart begrijpelijkerwijs de tweede en derde methode afwees. Dat hij daarbij naar mijn smaak iets te ver ging door de geldcreatie blijkbaar ook bij under-employment te verwerpen, zij terloops opgemerkt.

Dat er echter bij de verschillende genoemde taken naast overeenkomsten ook verschillen optreden, werd duidelijk uit de inleiding van de heer Lips van het Centraal Planbureau, die aan de hand van een model van de Nederlandse volkshuishouding het effect naging van een verhoging van de militaire uitgaven en van andere, uit een herbewapening voortvloeiende impulsen. Helder bleek uit dit betoog en uit de verstrekte cijfers ook dat de militaire uitgaven een geheel ander beeld vertonen indien zij militaire salarissen betreffen dan indien het gaat om uitgaven aan goederen en diensten. In het eerste geval leidt (onder verschillende veronderstellingen, waaronder under-employment) een grotere uitgaaf van f 500 mln tot een slechter worden van de betalingsbalans van f 70 mln; in het tweede geval wordt de betalingsbalans f 330 mln ongunstiger.

De financiering van de koude oorlog gaf aanleiding tot interessante disputen; stelde Prof. Goedhart de financiering door belastingen primair tot aan het punt waarop een deflatoire tendentie in de gehele economie zou ontstaan, terwijl hij voor het overige financiering door leningen wenste, bij het debat stelde de Tilburgse lector, Dr Schouten, dat z.i. eerst de bij de institutionele beleggers geaccumuleerde gelden in de vorm van leningen moesten worden benut, terwijl pas daarna de belastingen aan de orde kwamen. Het levendige debat, dat hierop volgde, mondde uit in de conclusie, dat, uitgaande van volledige werkgelegenheid, financiering door leningen alleen dan bestedingen terugdringt als de *stijgende rente* dit resultaat teweegbrengt, een conclusie, die klassiek aandoet en die vooral Prof. Koopmans genoeg deed. Dr Schouten en schrijver dezes betwijfelen echter, of deze

invloed van de rente werkelijk bereikt wordt: de ervaring leert, dat urgent geachte overheidsinvesteringen voor een belangrijk deel toch doorgang vinden, desnoods door geldcreatie.

¹⁾s-Gravenhage.

H. W. J. BOSMAN.

INTERNATIONALE NOTITIES

Europese Betalings Unie¹⁾

De jongste afrekening in de E.B.U. heeft het derde kwartaal van het lopende E.B.U.-jaar, te weten het eerste kalenderkwartaal, afgesloten. Nederland heeft daarbij voor de eerste maal het in 1950 vastgestelde quotum overschreden. Voor een klein bedrag is dientengevolge gebruik gemaakt van de in December jl. aan ons land toegekende extra-afrekeningsmogelijkheid, die men ralonge noemt. Afrekening vindt daarin plaats voor de helft door goudontvangst en voor de andere helft door credietverlening, evenals in het gehele niet-goudvrije deel — d.w.z. evenals in de laatste 80 pCt — van het quotum. Tezamen met België is Nederland momenteel het enige crediteurland, dat buiten het quotum is getreden.

Aangezien zowel de quota als de ralonges slechts tot 30 Juni 1953 van kracht zijn, is het van belang, dat eind Maart jl. in een bijeenkomst van ministers van alle aan de E.B.U. deelnemende landen verlenging van de Betalingsunie voor de tijd van een jaar is overeengekomen. De condities van verlenging, met inbegrip van de quota en de ralonges, zullen voor eind Juni a.s. moeten worden gepreciseerd. De ministers hebben tevens goedgekeurd, dat gedurende de komende jaarperiode elk deelnemend land in de Betalingsunie herziening van de verplichtingen, welke uit de E.B.U. voortvloeien, aan de orde zal kunnen stellen, indien dat deelnemend land dit noodzakelijk acht om voortgang mogelijk te maken in de richting van een vrijer handels- en betalingsverkeer, daaronder begrepen de convertibiliteit van valuta. Deze bepaling komt tegemoet aan de Britse plannen tot convertibiliteit, welke bij dezelfde ministeriële beraadslaging door de Kanselier van de Britse Schatkist in algemene zin zijn aangeduid. De daarvan openbaar gemaakte gegevens zijn nog onvoldoende om zich een oordeel te vormen over de essentie en de strekking van de Britse plannen. Het feit van de principiële verlenging van de Betalingsunie voor een jaar doet vermoeden, dat de convertibiliteitsgedachten in elk geval nog niet in de eerstkomende maanden verwezenlijkt kunnen worden. Zij zullen, tezamen met eventuele andere plannen, eerst worden geanalyseerd en uitgewerkt. Voor zover convertibiliteit een vèrgaande afrekening in goud en een terugdringen van automatische credietverlening betekent, zou enig element daarvan reeds kunnen worden geïntroduceerd in de condities, welke gedurende de jaarperiode 1953/1954 in de Betalingsunie zullen gelden. Verhoging van het goudelement en vermindering van het credietelement zou — althans bij unanieme instemming — het terrein voor een voortschrijdende convertibiliteit voorbereiden. Dit betekent allermindst, dat bij convertibiliteit de internationale credietverlening geen taak zou hebben te vervullen. Het houdt echter wel in, dat deze credietverlening afhankelijk zal zijn van de momentele marktcondities en dat de automatische beschikbaarstelling van crediet tegen tevoren bepaalde condities — waarop men in de Betalingsunie kan rekenen — zal ontbreken.

²⁾ Zie „E.-S.B.” van 4 Maart 1953.

¹⁾ Vorige notities in „E.-S.B.” no 1836, 1845, 1853, 1861, 1865 en 1868.

Stand per 31 Maart 1953
(in millioenen EBU-eenheden ter waarde van één U.S. dollar)

	Afrekeningsmogelijkheid			Verrekeningsoverschotten (+) of tekorten (-)					
	quotum ¹⁾	credit-rallonge	totaal beschikbaar	3e kwart. 1952	4e kwart. 1952	1e kwart. 1953	Totaal 31-3-1953	crediet verleend aan (-) of door (+) deelnemend land	goud betaald (-) of ontvangen (+) door deelnemend land
Oostenrijk	70	—	—	+ 14,2	+ 19,5	— 6,2	+ 10,0	+ 10,0	—
België/Luxemburg	360	335	666	+ 8,5	+ 0,5	— 22,5	+ 402,3	+ 237,1	+ 165,1
Denemarken	195	—	195	+ 14,4	— 17,8	— 9,6	— 41,9	— 37,1	— 4,8
Frankrijk	520	—	520	— 79,6	— 137,5	— 61,5	— 674,4	— 312,0	— 362,4
Duitsland	500	100	600	+ 132,2	— 63,4	+ 63,3	+ 441,2	+ 270,6	+ 170,6
Griekenland	45	—	—	— 0,9	— 4,5	— 13,6	nihil	—	—
IJsland	15	—	15	— 0,1	+ 0,4	— 1,2	— 2,8	— 2,6	— 0,3
Italië	205	100	305	— 3,8	— 57,6	— 95,3	+ 52,1	+ 46,6	+ 5,6
Nederland	355	100	455	+ 59,2	+ 1,9	+ 61,6	+ 357,9	+ 214,4	+ 143,4
Noorwegen	200	—	200	— 6,0	— 11,1	— 16,9	— 33,4	— 30,8	— 2,7
Portugal	70	55	125	— 8,9	— 12,4	+ 0,2	+ 63,9	+ 38,9	+ 24,9
Zweden	260	—	260	— 15,5	— 1,6	— 14,0	+ 200,3	+ 126,2	+ 74,2
Zwitserland	250	125	375	+ 23,1	— 8,1	+ 37,8	+ 223,3	+ 136,7	+ 86,7
Turkije	50	—	50	— 70,7	+ 13,6	+ 3,6	— 131,9	— 30,0	— 101,9
Verenigd Koninkrijk	1.060	—	1.060	— 66,2	+ 279,9	+ 74,6	— 830,7	— 563,8	— 267,0

¹⁾ De debetquota van Oostenrijk en Griekenland zijn bevroren; het creditquotum van België bedraagt 331.

Parijs, April 1953

Mr E. A. Liefinck.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

In de tweede helft van de verslagweek kwam er een ommekeer in de geldmarktsituatie, die sinds het begin van de maand zeer krap was geweest. De callgeldnotering bleef weliswaar op het maximum van $\frac{3}{4}$ pCt gehandhaafd, doch in de marktdisconto's kwam een duidelijke ontspanning tot uitdrukking. Deze stelden zich nl. voor alle termijnen tot een jaar op $\frac{3}{4}$ pCt; daar dit ook het afgifedisconto van de Agent voor nieuwe jaarspromessen is, werd hiermede dus een aanpassing aan de per 7 April verlaagde Agentsprijzen bereikt. Volledig was deze aanpassing inmiddels nog niet; een staffeling beneden de $\frac{3}{4}$ pCt voor termijnen korter dan een jaar ontbrak immers nog. Ook voor de lange termijnen schatkistpapier kwam in grote lijnen een dergelijke aanpassing tot stand. De marktnoteringen voor papier met een resterende looptijd van ca 2, 3, 4 en 5 jaar bedroeg achtereenvolgens ongeveer $1\frac{1}{8}$, $1\frac{3}{8}$, $1\frac{3}{4}$ en $1\frac{7}{8}$ pCt, bij afgifteprijzen van de Agent voor 3 resp. 5 jaarsbiljetten van $1\frac{1}{2}$ resp. $2\frac{1}{8}$ pCt.

Nieuw schatkistpapier werd gedurende de verslagweek afgegeven door De Nederlandsche Bank, wier portefeuille van dit papier tussen 13 en 20 April van f 142 mln tot f 75 mln daalde. Aan het einde van de verslagweek werd door het Ministerie van Financiën medegedeeld, dat met ingang van 27 April de afgifte van papier wederom door de Agent van dit Ministerie zal geschieden. Echter zullen dan slechts 3 en 5 jaarsbiljetten op de tot dusverre gebruikelijke wijze, d.w.z. op aanvraag van de geldgevers, worden verkocht. Voor jaarspromessen zal op 12 Mei een inschrijving worden gehouden waarbij een onbekend bedrag aan jaarspromessen, vervallend 18 Mei 1954, tegen een disconto van $\frac{3}{4}$ pCt door het Rijk aan de inschrijvers zal worden aangeboden. Hiermede ontstaat een merkwaardige combinatie van twee systemen van plaatsing van schatkistpapier, nl. dat waarbij de geldgevers de hoeveelheid af te nemen papier bepalen en dat waarbij zulks geschiedt door de geldnemer; voor lang papier wordt het eerste stelsel gehandhaafd, voor kort papier het tweede ingevoerd. De wens bij het Rijk om relatief zoveel mogelijk van het lange papier te plaatsen komt bij deze voortzetting en uitbreiding van de actieve geldmarktpolitiek van het Rijk duidelijk tot uiting.

De kapitaalmarkt.

Op de aandelenmarkt blijft een voorzichtige stemming de overhand behouden; gedurende de verslagweek daalde

het koersniveau wederom een weinig. Het Wetsontwerp tot verlaging van de super-weeldebelasting van 30 pCt tot „slechts” 15 pCt, het gewone weeldetarief, vestigde nog eens de aandacht op het feit, dat ook de Regering de conjuncturele situatie voor een aantal bedrijfstakken niet al te gunstig acht.

Thans beschikbaar gekomen voorlopige cijfers over 1951 — het C.B.S. gaat niet over één nacht ijs — betreffende de winsten van enige honderden publieke n.v.'s wijzen er op, dat er voor de dividuutkeringen ook bij een conjunctuurdaling nogal enige stookkussens aanwezig moeten zijn. Nemen wij uit deze publicatie de n.v.'s die in het binnenland werkzaam zijn, dan constateren wij, dat belastingen, reserveringen en uitkeringen aan aandeelhouders resp. f 274 mln, f 251 mln en f 181 mln opeisten. Uiteraard bestaat er niettemin geen zekerheid, dat als zich een winstdaling zou voordoen, de aandeelhouders daarvan niet het eerste slachtoffer zouden worden.

Op de obligatiemarkt bleef de stemming vrij vast. Verscheidene $3\frac{1}{2}$ pCt obligaties noteren thans pari of iets daarboven; hypotheekbanken verkopen $3\frac{1}{2}$ pCt pandbrieven à 100 pCt. Het gerucht als zou er overleg plaatsvinden over een nieuwe $3\frac{1}{2}$ pCt staatslening met een rentevergoeding van $3\frac{1}{2}$ pCt bij een looptijd van ca 10 jaar en emissie à 100 pCt voor institutionele beleggers, behoeft, althans wat de leningsvoorwaarden betreft, niet tot verbazing aanleiding te geven.

	17 April 1953	24 April 1953
Aand. indexcijfers.		
Algemeen	144,2	143,2
Industrie	202,9	201,9
Scheepvaart	163,4	160,3
Banken	128,3	128,1
Indon. aand.	47,6	47,4
Aandelen.		
A.K.U.	162	161%
Philips	155	156%
Unilever	186%	185%
H.A.L.	146	144
Amsterd. Rubber	89%	89
H.V.A.	98%	98%
Kon. Petroleum	317%	309
Staatsfondsen.		
$2\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	79%	79%
$3\frac{1}{2}$ pCt 1947	96%	96 $\frac{13}{16}$
3 pCt Invest. cert.	98	97 $\frac{11}{16}$
$3\frac{1}{2}$ pCt 1951	100	100 $\frac{1}{2}$
3 pCt Dollarlening	96%	95%
Diverse obligaties.		
$3\frac{1}{2}$ pCt Gem. R'dam 1937 VI ...	99%	100
$3\frac{1}{2}$ pCt Bataafsche Petr.	100%	100%
$3\frac{1}{2}$ pCt Philips 1948	99 $\frac{1}{16}$	99%
$3\frac{1}{2}$ pCt Westl. Hyp. Bank	94%	94%

J. C. BREZET.

De Belgische geld- en kapitaalmarkt in Maart 1953.

De algemene toestand van de geldmarkt.

Tijdens de voorbije maand bleef de geldmarkt doorgaans gekarakteriseerd door een vrij grote ruimte, evenals de vorige maanden. Wel was de vervaldag einde Februari relatief zwaar, en had zulks gedurende een paar dagen een incidentie op de beschikbaarheden van de geldmarkt, doch tijdens de eerste dagen van de maand April normaliseerde de toestand zich zeer vlug.

De vervaldag einde Maart daarentegen liep veel gemakkelijker van stapel, niettegenstaande het „eindeboekjaar” bij een tweetal grootbanken, die met het oog op hun jaarbalans, blijkbaar hun liquiditeiten wel ietwat opgedreven hebben. Het afwikkelen van deze vervaldag werd in zekere mate in de hand gewerkt door de intekeningen op de jongste lotenlening van de Overheid, waarop de eerste storting aan de Schatkist slechts op 2 April plaats greep.

Zoals vroeger reeds gesignaleerd, staat deze grote ruimte op de geldmarkt in onmiddellijk verband met het hoog volume der bankdeposito's, en anderdeels met de stabilisatie van de kredietopnamen, terwijl met de terugloop van de buitenlandse handel de financieringen met behulp van bankaccepten in volume verminderden.

De bankdeposito's bereikten einde Maart blijkbaar een nieuw hoogtepunt, na de inzinking van einde Februari; meer en meer zien wij hierin het gevolg van de beperking in de voorraden in sommige sectoren van handel en industrie. Vooral voor de ingevoerde grondstoffen is zulks het geval. In de eigen grondstoffennijverheid, zoals de typisch Vlaamse vlasvezelbereidingsnijverheid daarentegen, groeien de stocks verder aan, met het gevolg dat de disconto- of acceptatiekredieten moeten worden verlengd onder de vorm van kaskredieten.

In het kader van de officiële kredietpolitiek valt begin Maart de verlaging van 5½ op 5 pCt te noteren van de discontovoet van promessen, voorschotten op schatkistpapier dat nog meer dan 12 maanden te lopen heeft, evenals voor voorschotten op andere overheidsfondsen. Zoals bekend, wordt deze discontovoet doorgaans als basis genomen voor de rentevoeten door de private banken aangerekend voor hun gewone kaskredieten. Deze maatregel zal de prijs van het bankkrediet dus verlagen, hierin geholpen door de scherpe concurrentie tussen de banken, die met het oog op hun rentabiliteit hun private kredietverlening zoeken uit te breiden.

Einde Maart werd aangekondigd dat de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, speciale kredieten op half-lang en lange termijn zou mogen toestaan tegen een verlaagde rentevoet (maximum 4½ pCt) aan ondernemingen uit die bedrijfstakken die door de neergaande conjunctuur vooral getroffen werden. Deze kredieten zullen beperkt zijn tot 5 mln frank per onderneming.

Kredietverlening door de banken aan de private economie (in miljoenen franken)

	Herdisconto van de banken bij de Nationale Bank en de parastatale instellingen	Portefeuille handelspapier van de Nationale Bank	Totale kredietverlening der private banken (accepten inbegrepen)
Dec. 1950	8.543	10.110	27.739
Dec. 1951	7.526	6.703	33.364
Dec. 1952	7.902	6.710	36.546
Jan. 1953	6.421	6.425	36.489
Febr. 1953	7.718	5.695	35.340
Mrt 1953	—	6.447 ¹⁾	—

¹⁾ Cijfer van 1 April.

De totale kredietverlening door de private banken blijft stationnair, evenals het beroep op de herdiscontomogelijkheden. In verband hiermede constateert men trouwens ook een zekere verschuiving in de herdisconteringen, die meer en meer via het kanaal van het H.W.I. naar de markt van het privaat disconto gekanaliseerd worden.

De toestand van de banken.

Zoals teeds gesignaleerd bereikten de bankdeposito's, voor zover wij de evolutie hiervan aan de hand van gedeeltelijke gegevens kunnen beoordelen, een nieuw top punt einde Maart. De eerste dagen van de maand April brachten een lichte afbrokkeling, doch nadien hernam de de stijgende tendentie. Karakteristiek is eveneens de vaste lijn door de termijndeposito's gevolgd. In verband met deze laatste moet melding gemaakt van een Koninklijk Besluit van einde Maart, waarbij de Minister van Financiën gemachtigd wordt, de vervaldag van drie schijven van 750 mln schatkistcertificaten 4 pCt 1949 met respectievelijk één, twee of drie jaar te verlengen, voor zover deze door banken bijgehouden worden als dekking van hun passief op meer dan 30 dagen.

In aansluiting met de hoge stand hunner deposito's houden de banken meer en meer handelspapier en accepten zelf in portefeuille. In dit verband signaleert het H.W.I. in zijn verslag over het jaar 1952 een belangrijke verruiming van de markt van het privaat disconto. Hierbij werd op brede schaal de zgn. „in pensioenstelling” van handelspapier bij het H.W.I. ontwikkeld. Ingeval de banken behoefte hebben aan liquiditeiten gedurende een bepaald aantal dagen, verdisconteren zij bij het H.W.I. wissels met uiteenlopende vervaldagen tot op een overeengekomen fictieve vervaldag. Voor de rest van de looptijd houden zij dan het papier zelf terug in portefeuille. Dit procédé komt de banken aanmerkelijk goedkoper dan het herdisconteren bij de centrale bank.

Van de zeer zware vervaldag van einde Februari vonden wij ondertussen de weerslag op de zo pas gepubliceerde staat der banken op einde Februari 1953. Uit de cijfers blijkt dat de banken voor een vrij hoog bedrag hebben verdisconteerd, en bijgevolg hun eigen portefeuille handelspapier aanmerkelijk verlicht. Deze accidentele gebeurtenis doet evenwel geen afbreuk aan de hoger gesignaleerde algemene tendentie.

Volgt een vergelijking van de voornaamste posten uit de algemene staat van de banken:

(in miljoenen franken)

	31/12/52	31/1/53	28/2/53
Actief			
Krediet aan de private economie ..	36.546	36.489	35.340
Handelsswissels	11.483	12.013	10.289
Prolongaties	1.180	1.103	1.196
Diverse debiteuren	14.749	14.590	15.465
Accepten	9.134	8.783	8.390
Kredieten aan de Overheid	42.408	43.543	42.688
Passief			
Deposito's en crediteuren	64.251	64.346	63.171
Op zicht	57.510	57.259	55.468
Op meer dan 30 dagen	6.741	7.087	7.703
Obligaties en kasbons	995	1.006	1.054
Eigen middelen	5.770	5.771	5.794

De obligatiemarkt.

In tegenstelling met de voorgaande maand was de obligatiemarkt-in Maart beter georiënteerd; de stijging der noteringen werd hervat. Tijdens de eerste helft van de maand werden de koersen ongunstig beïnvloed door de geruchten betreffende de moeilijke positie van de Schatkist. Gedurende de laatste week bracht de daling van de aandelenkoersen, in verband met een mogelijke ontspanning in de internationale betrekkingen, een lichte

herneming op de markt der vastrenderende waarden. Per saldo ontstond hieruit een verhoging van het koersniveau. Bij de staatsfondsen met lange looptijd steeg de 4 pCt Geünificeerde Schuld met fr. 0,35, terwijl de 4 pCt Bevrijdingslening zich op de koers van 88,15 stabiliseerde. Bij de kasbons der parastatale instellingen ging de stijging der noteringen verder door. Dezelfde evolutie bemerkte men bij de kasbons en obligaties van de steden en bij de leningen van private vennootschappen. De intekening op de jongste lotenlening van de Staat schijnt minder vlot te verlopen dan aanvankelijk werd verwacht. Het aantal intekeningen op deze lening is zeer groot, doch het gaat meestal om kleine bedragen.

Rentestand op de obligatiemarkt ¹⁾

(in pCt per einde maand)

	Gemiddelde looptijd	Aug. 1948	Juni 1950	Juni 1951	Febr. 1953	Maart 1953
Staatsobligaties	langlopende	4,77	4,38	4,68	4,48	4,48
Schatkistcertificaten . .	7 à 8 jaar	4,83	4,63	5,24	4,76	4,74
Kasbons steden	5 à 6 jaar	5,07	4,49	5,37	5,19	5,19
Kasbons parastatale instellingen	ca 9 jaar	—	—	5,41	4,90	4,86
Private instellingen . . .	10 à 12 jr	6,06	5,43	6,08	5,45	5,42

¹⁾ Reële rendementen — rekening gehouden met agio en disagio tegenover terugbetalingsprijs.

De aandelenmarkt.

De aandelenmarkt volgde in Maart twee wel afgelijnde bewegingen: een gematigde herneming in de eerste helft en een sterke inzinking gedurende de laatste dagen van de maand. Deze evolutie, alhoewel fundamenteel dezelfde voor beide deelmarkten, vertoonde toch verschillende toppunten voor de kontant- en termijnverrichtingen. Op de kontantmarkt werd het hoogtepunt bereikt in het midden van de maand. De lichte inzinking die hierop volgde en die niet werd weggewerkt door de kortstondige stabilisatie tijdens de tweede helft van Maart, toont aan dat de stemming op de aandelenmarkt voorzeker niet „haussier” was, vóór het sensationeel nieuws over de wapenstilstandsbesprekingen in Korea de noteringen plots nog sterker naar omlaag duwde.

Bij de termijnverrichtingen heeft de haussebeweging langer aangehouden. Onder het impuls van enkele internationale vedetten, waaronder Petrofina en Royal Dutch, klom het koerspeil op de termijnmarkt tot 26 Maart jl. Omwille van de sterke speculativiteit in deze markt was de „vrede-inzinking” in deze markt ook veel belangrijker dan op de kontantmarkt.

De rubriekbewegingen hadden geen analoog verloop over de maand Maart en tijdens de eerste week van April. Van 27 Februari tot einde Maart, alhoewel de algemene beursindex reeds was gedaald, kon worden gewezen op de vaste koersen in de minder conjunctuurgevoelige sectoren der banken, gas- en electriciteitsbedrijven, voedingsnijverheid en grootwarenhuizen. Ook de portefeuillegroep was koershoudend in het vooruitzicht van de negatieve uitwerking van de koloniale dividend. De 5,1 pCt hausse van de koloniale sector hield verband met een zekere zenuwachtigheid bij het belegend publiek na de luchtincidenten van begin Maart en met de meer dan middelmatig belangrijke stijging van sommige koloniale waarden.

Eveneens opvallend was de gevoelige koersdaling in de scheikundige groep, waar verschillende maatschappijen belangrijke dividendverminderingen aankondigden.

Van 31 Maart tot 7 April liep het algemene beurspeil nog verder terug met 1,6 pCt. De sterkste schok werd alsdan gevoeld door de bij uitstek „politieke” sector van koloniale waarden. De overige rubrieken bewogen zich ook naar lagere noteringen. De drie sectoren die afbreuk deden aan de algemene beursbeweging: spiegelglas, voeding en brouwerijen, omvatten geen voldoende groot aantal maatschappijen om in de hausse een speciale rubriekbetekenis te vinden.

Week van	Verhandelde effecten (in duizendtallen)			Verhandelde kapitalen (in duizenden franken)			Aantal dagen
	Contant	Termijn	Totaal	Contant	Termijn	Totaal	
Maart:							
2 tot 6	162	95	257	222.698	123.304	346.002	5
9 tot 13	177	97	274	289.654	113.586	403.240	5
16 tot 20	210	109	319	311.061	152.729	463.790	5
23 tot 27	211	160	371	304.934	199.803	504.737	5
30 en 31	84	76	160	128.719	93.518	222.237	2
Totaal	844	537	1.381	1.257.066	682.940	1.940.006	22

Rekening gehouden met het gemiddelde dagelijkse omzetcijfer van ca fr. 90 mln mag worden gewezen op de toename van de activiteit in vergelijking met de maand Februari. Het dagelijks omzetcijfer is bestendig van week tot week geklommen en lag per einde Maart circa 60 pCt hoger dan in het begin van de maand. Zulk verschijnsel in de scherpe beursdaling van einde Maart toont aan dat de gestegen beursactiviteit in feite op overwegende „verkopersmotieven” beruiste.

Brussel.

Dr L. DELMOTTE.

INHOUD

	Blz.		Blz.
Staalprijzen en de Kolen en Staal-Gemeenschap, door H. Bontenbal, ec. drs	323	Nationale notities:	
Het einde van de vrije vaart op de Rijn, door Dr W. F. van Gunsteren	325	Aspecten der herbewapening, door Drs H. W. J. Bosman	334
Wat weten wij omtrent de verdeling van het nationale inkomen?, door Drs J. Goedhart	328	Internationale notities:	
Huren van bedrijfsruimten en van ongebouwd onroerend goed, door C. Küppers	331	Europese Betalings Unie, door Mr E. A. Lief-rinck	335
Nederlands-intellect en Nederlandse arbeid in Egypte, door A. J. Blok	332	Geld- en kapitaalmarkt, door Drs J. C. Brezet	336
		De Belgische geld- en kapitaalmarkt in Maart 1953, door Dr L. Delmotte	337
		Statistieken:	
		Overzicht van de opbrengst der Rijksmid-delen	339

OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN *)

STAAT I

Ontvangsten op niet-kohierbelastingen. Kalenderjaar 1953.

× f l mln

Raming der middelen	Jan. 1953	Febr. 1953	Totaal I Jan. 1953 t/m ult. Febr. 1953	Raming jaar 1953
Loonbelasting	73,4	54,5	128,0	650,0
Dividendbelasting	8,2	8,3	16,6	65,0
Commissarissenbelasting	1,2	0,6	1,8	9,5
Vereveningsheffing	30,3	23,0	53,2	240,0
Rechten op invoer	28,7	27,6	56,3	400,0
Accijns op gedistilleerd	9,9	7,5	17,4	100,0
Accijns op bier	0,7	1,0	1,7	17,0
Accijns op suiker	9,6	9,3	18,9	45,0
Accijns op tabak	30,3	26,7	57,0	305,0
Omzetbelasting	115,6	96,7	212,3	1.200,0
Rechten van zegel ¹⁾	3,6	2,6	6,2	40,0
Rechten van registratie	4,5	3,3	7,8	45,0
Rechten van successie	6,9	6,4	13,3	90,0
Motorrijtuigenbelasting	5,8	5,5	11,3	80,0
Totaal	328,8	272,9	601,6	3.286,5
¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissarissen in effecten, enz.	0,4	0,4	0,8	

STAAT II

Ontvangsten op kohierbelastingen.

× f l mln

Benaming der middelen	Jan. 1953	Febr. 1953	Totaal I Jan. 1953 t/m ult. Febr. 1953
Inkomstenbelasting	130,7	101,0	231,7
Vermogensbelasting	11,3	9,1	20,4
Vennootschapsbelasting	136,7	34,3	171,0
Grondbelasting ¹⁾	8,3	3,3	11,6
Personele belasting ¹⁾	9,1	8,6	17,7
Ondernemingsbelasting ¹⁾	3,0	3,1	6,1
Overige kohierbelastingen	0,3	0,0	0,3
Totaal	299,4	159,4	458,8

¹⁾ Incl. gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor.

STAAT III

Ontvangsten op buitengewone middelen. Kalenderjaar 1953.

× f l mln

Benaming der middelen	Jan. 1953	Febr. 1953	Totaal I Jan. 1953 t/m ult. Febr. 1953	Raming jaar 1953
Vermogensaanwasbelasting	9,4	4,1	13,5	75,0
Vermogensheffing ineens	3,8	1,4	5,2	15,0
Totaal		5,5	18,7	90,0

STAAT IV

Aanslagregeling der kohierbelastingen ¹⁾.

× f l mln

Benaming der middelen	Nog te ontvangen op alle t/m ult. 1952 opgelegde aanslagen per 31 Dec. 1952	In Jan. t/m Febr. '53 opgelegde aanslagen boekingsstijdvak 1952/1953	In Jan. t/m Febr. '53 opgelegde aanslagen boekingsstijdvak 1953/1954	Totaal ontvangen in Jan. t/m Febr. 1953 op alle opgelegde aanslagen	Nog te ontvangen op alle opgelegde aanslagen per ult. Febr. 1953
	1	2	3	4	5
Inkomstenbelasting	752,9	125,1	0,0	231,7	646,4
Vermogensbelasting	64,1	20,0	37,1	20,4	63,7
Vennootschapsbelasting	239,2	-20,5	109,2	171,0	184,3
Grondbelasting ¹⁾	15,0	0,4	0,9	11,6	14,4
Personele belasting ¹⁾	44,6	11,7	—	17,7	38,6
Ondernemingsbelasting ¹⁾	19,1	2,7	—	6,1	15,8
Overige kohierbelastingen	2,4	-0,0	0,1	0,3	2,1
Totaal	1.137,4	139,3	147,4	458,8	965,3

¹⁾ Bij deze staat geldt: kolom 1 + 2 + 3 = 4 = 5.²⁾ Incl. gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor.

STAAT V

Vergelijking tussen de ramingen en de aanslagen der kohierbelastingen.

× f l mln

Benaming der middelen	Raming jaar 1952	Opgelegd t/m ult. Febr. 1953 boekingsstijdvak 1952/1953	Raming jaar 1953	Opgelegd t/m ult. Febr. 1953 boekingsstijdvak 1953/1954
Inkomstenbelasting	815,0	669,9	875,0	0,0
Vermogensbelasting	83,0	67,8	85,0	0,0
Vennootschapsbelasting	885,0	1.163,0	775,0	136,6
Grondbelasting ¹⁾	28,0	28,6	28,0	3,1
Personele belasting ¹⁾	27,0	22,5	27,0	—
Ondernemingsbelasting ¹⁾	—	1,2	—	—
Overige kohierbelastingen	—	4,9	—	0,1
Totaal		2.070,3		147,4

¹⁾ Excl. gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor.

*) In verband met afrondingen behoeven de in de staten vermelde totalen niet met de som der afzonderlijke posten overeen te stemmen.

TOELICHTING BIJ HET OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN.

Staat I en II.

Deze staten vermelden de werkelijk in elke maand ontvangen bedragen (kasadministratie).

Bij de omzet- en loonbelasting en vereveningsheffing moet de afdracht in principe éénmaal per kwartaal geschieden, nl. in Januari, April, Juli en October.

Staat III.

Ook hier zijn de werkelijk ontvangen bedragen vermeld (kasadministratie).

Staat IV.

Uit deze staat kan worden afgelezen hoe ver de belastingdienst is gevorderd met het opleggen van aanslagen en tevens, welk bedrag nog moet worden ontvangen op reeds opgelegde aanslagen.

De kolommen 2 en 3 betreffen de door de belastingdienst in 1953 opgelegde voorlopige en definitieve aanslagen (debiteurenadministratie).

Een voorlopige of definitieve aanslag inkomstenbelasting 1952 behoort normaaliter in het boekingsstijdvak 1952/53 te worden opgenomen; een — uiteraard voorlopige — aanslag inkomstenbelasting 1953 in het boekingsstijdvak 1953/54.

Staat V.

Deze staat maakt een vergelijking mogelijk tussen de in totaal t/m-einde van de maand opgelegde aanslagen en de raming. In deze staat zijn — in tegenstelling met staat IV — de aanslagen in de grondbelasting, personele belasting en ondernemingsbelasting vermeld exclusief de gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor, daar deze laatste ook niet in de raming zijn opgenomen.

VACATURES

Vraag of Aanbod

op het gebied van

Kantoorbehoefte
Brandkasten
Machines
Apparaten
Fabrieks- en Kantoor-
gebouwen
Industrieterreinen, enz.
enz.

Ook dan is een annonce
in „Economisch-Statistische Berichten” de
meest aangewezen weg.

HET ALGEMEEN MIJNWERKERSFONDS van de Steenkolenmijnen in Limburg, te Heerlen

zoekt een

ERVAREN MEDEWERKER

ter assistentie, c.q. vervanging van
de Chef der Financiële afdeling.

Vereist wordt een ruime praktijk-ervaring in behandeling
der vraagstukken ener grotere beleggingsinstelling. Bij voor-
keur academische of notariële opleiding.

Eigenhandig geschreven brieven met volledige inlichtingen over
leeftijd, opleiding en praktijk en vergezeld van een recente pas-
foto, aan de Directeur van het Fonds, Akerstraat 92, Heerlen.

Secretaris van enkele organisaties zoekt met spoed

all-round ASSISTENT

met organisatorisch en scherp redactioneel vermogen,
initiatief en energie.

Voor een tactische en dynamische kracht een interes-
sante en veelzijdige functie met diverse mogelijkheden.

Leeftijd 27-35 jaar. Salaris naar bekwaamheid.

Ervaring inzake organisatie collectieve reclame strekt
tot aanbeveling.

Uitvoerige sollicitaties (zo mogelijk met foto) onder
no. E.S.B. 17-1, Bur. van dit blad, Postbus 42, Schiedam.

Bij de Dienst Havens en Handelsinrichtingen (Beheer
Zeehaven) der Gemeente Amsterdam bestaat de moge-
lijkheid tot plaatsing van

Een Doctorandus in de Economie

ter vervulling van de betrekking van Adjunct-Econoom.

Salarisgrenzen f 5491.80—f 6881.04, inclusief vaste toe-
lage 1951. Kindertoeelage volgens de Gemeentelijke re-
geling.

Leeftijd bij voorkeur niet boven 32 jaar.

Ervaring in researchwerk, statistiek en documentatie
strekt tot aanbeveling.

Sollicitaties op zegel, onder No. 69 H.I. met uitvoe-
rige inlichtingen vóór 11 Mei a.s. te richten tot de
Directeur der Gem. Personeelsvoorziening, Sarphati-
straat 92, Amsterdam-C.

AMSTERDAM

Vraagt voor het
Secretariaat

Mannelijke ASSISTENT

Leeftijd 25—30 jaar.

Vereisten: juridische en economische scholing.
Enige jaren ervaring in het bedrijfsleven, bij
voorkeur in de handel, strekt tot aanbeveling.

Na gebleken geschiktheid opname in pensioen-
fonds en behoorlijke perspectieven.

Uitvoerige sollicitaties aan het Secretariaat,
De Ruyterkade 113, Amsterdam-C.

Brieven, waarop binnen twee maanden na da-
tum niet is gereageerd, zijn ter zijde gelegd.

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam, Vijzelstraat 32

86 kantoren in Nederland

REISDEVIEZEN

Onze brochure „Met vakantie naar
het buitenland” is kosteloos bij
elk onzer kantoren verkrijgbaar.

BAGAGE- EN ONGEVALLLENVERZEKERING